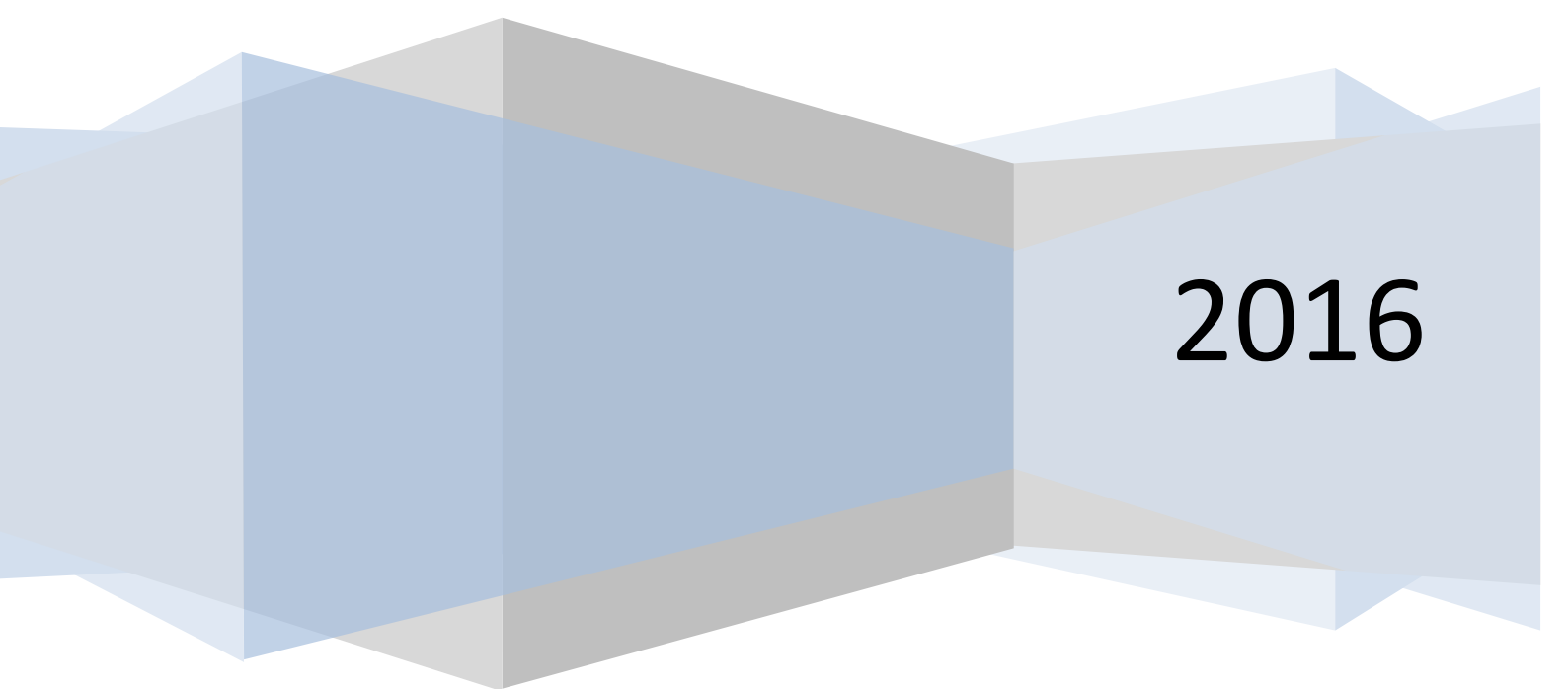

Podstrategia rozwoju Turystyki obszaru LGD „ Wrzosowa Kraina”

2016

Spis Treści

ROZDZIAŁ I.....	5
WSTĘP.....	5
ROZDZIAŁ II	6
DIAGNOZA GMIN / MIAST Z OBSZARU LGD	6
2.1 GMINA LUBIN	6
2.1.1. Charakterystyka Gminy Lubin.....	6
2.1.2. Przyroda w Gminie Lubin.....	6
2.1.3. Zabytki	6
2.1.4. Szlaki Turystyczne	7
2.1.5 Geocaching – turystyka z GPS	8
2.1.6 Imprezy cykliczne.....	8
2.2. GMINA CHOCIANÓW	9
2.2.1.Charakterystyka Gminy Chocianów	9
2.2.2. Przyroda w Gminie Chocianów.....	9
2.2.3. Obszary chronionego krajobrazu:	9
2.2.4. Rezerwaty Przyrody :.....	9
2.2.5. Użytki Ekologiczne:	10
2.2.6. Obszar Specjalnej ochrony:	10
2.2.7. Zabytki :	10
2.2.8. Szlaki Turystyczne:.....	10
2.2.9 Geocaching – turystyka z GPS	11
2.2.10 Imprezy cykliczne.....	11
2.3. GMINA PRZEMKÓW.....	12
2.3.1. Charakterystyka Gminy	12
2.3.2. Obszar Natura 2000.....	12
2.3.3. Rezerwaty Przyrody.....	13
2.3.4. Parki Krajobrazowe.....	13
2.3.5. Użytki Ekologiczne	13
2.3.6. Szlaki dydaktyczno – przyrodnicze oraz szlaki turystyczne	14
2.3.7 Geocaching – turystyka z GPS	14
2.3.8 Imprezy cykliczne.....	14
2.4. GMINA CHOJNÓW	15
2.4.1. Charakterystyka Gminy Chojnów	15

2.4.2. Przyroda.....	15
2.4.3. Zabytki	16
2.4.4 Geocaching – turystyka z GPS	16
2.4.5 Imprezy cykliczne.....	17
2.5. MIASTO CHOJNÓW.....	18
2.5.1. Charakterystyka Miasta Chojnów.....	18
2.5.2 Zabytki	18
2.5.3. Kultura	19
2.5.4 Imprezy cykliczne.....	20
2.6. GMINA KUNICE.....	21
2.6.1. Charakterystyka Gminy Kunice.....	21
2.6.2. Rezerваты przyrody i Natura 2000.....	21
2.6.3. Szlaki turystyczne:	21
2.6.4. Zabytki:	22
2.6.5 Geocaching – turystyka z GPS	22
2.6.6 Imprezy cykliczne.....	22
2.7. GMINA GROMADKA	24
2.7.1. Charakterystyka Gminy Gromadka.....	24
2.7.2. Rezerwat Przyrody:.....	24
2.7.3. Zabytki gminy	24
2.7.4 Geocaching – turystyka z GPS	25
2.7.5 Imprezy cykliczne.....	25
2.8. GMINA BOLESŁAWIEC	27
2.8.1. Charakterystyka Gminy Bolesławiec	27
2.8.2. Zabytki	27
2.8.3. Szlaki Turystyczne	27
2.8.4 Geocaching – turystyka z GPS	29
2.8.5 Imprezy cykliczne.....	29
2.9. GMINA MIŁKOWICE.....	30
2.9.1. Charakterystyka Gminy Miłkowice.....	30
2.9.2. Zabytki Gminy Miłkowice	30
2.9.3. Szlaki Turystyczne.....	30
2.9.4 Geocaching – turystyka z GPS	31
2.9.5. Imprezy cykliczne.....	31

ROZDZIAŁ III.....	32
INTENSYWNOŚĆ RUCHU TURYSTYCZNEGO OBSZARU LGD „WRZOSOWA KRAINA”	32
ROZDZIAŁ IV.....	34
ANALIZA SWOT OBSZARU TURYSTYCZNEGO LGD.....	34
ROZDZIAŁ V	37
MISJA, WIZJA I CELE ROZWOJU TURYSTYKI OBSZARU LGD „WRZOSOWA KRAINA” ..	37
5.1. Misja rozwoju turystyki LGD „Wrzosowa Kraina”	37
5.2. Wizja rozwoju turystyki LGD „Wrzosowa Kraina”	37
5.3. Cele Rozwoju Turystyki Obszaru LGD „Wrzosowa Kraina”	37
ROZDZIAŁ VI.....	40
WDRAŻANIE I EWALUACJA STRATEGII	40
6.1. Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie Strategii	40
6.2. Źródła Finansowania	40
6.4. Monitoring.....	40
6.5. Ewaluacja.....	41
6.6. Wskaźniki.....	41

ROZDZIAŁ I

WSTĘP

Podstrategia dotyczy obszaru LGD „Wrzosowa Kraina”. Obszar zajmuje teren 8 gmin i jedno miasto. Gm. Chocianów, gm. Przemków, gm. Lubin, gm. Kunice, gm. Bolesławiec, gm. Gromadka, gm. Miłkowice, gm. Chojnów i miasto Chojnów. Powierzchnia całkowita wynosi 1590,32km². Wrzosowa Kraina to jeden z najpiękniejszych i najczystszych ekologicznie zakątków Dolnego Śląska, który nie do końca został odkryty, co czyni go atrakcyjnym dla turystów. To raj dla miłośników przyrody. Tutejsze lasy są prawdziwym królestwem sosny, grzybów i jagód. Miejsce pełne tajemnic i fascynujących krajobrazów. Miejsce, w którym można wypocząć i nabrać sił na łonie natury.

We współczesnych czasach turystyka jest nie tylko ważnym źródłem dochodów, lecz także zjawiskiem społecznym, budującym tożsamość miejsca, jest elementem współczesnego stylu życia, sposobem poznawania świata, przyrody, ludzi i kultury daje możliwość odpoczynku, relaksu, regeneracji sił, poprawy stanu zdrowia, a przede wszystkim turystyka powoduje rozwój gospodarczy i społeczny regionów turystycznych.

Turystyka jest zjawiskiem złożonym, a skutkiem jej rozwoju są różnorodne efekty w wymiarze społecznym, gospodarczym i środowiskowym. Zrównoważony rozwój turystyki w mieście, spełniający oczekiwania lokalnych społeczności oraz podmiotów gospodarczych, wymaga aktywnego włączenia się władarzy miasta.

Równocześnie, turystyka przyczynia się do odkrywania najcenniejszych zasobów kulturowych i środowiskowych, których eksponowanie poprawia wewnętrzny i zewnętrzny wizerunek kraju, regionów oraz miejscowości. Przy zachowaniu odpowiedniego podejścia rozwój funkcji turystycznych.

Jednak, aby turyści chętnie odwiedzali obszar gminy, potrzebna jest dobrze skonstruowana oferta turystyczna. W tym celu niezbędne jest stworzenie analizy stanu i potencjału gminy w zakresie turystyki. Rozwój turystyki jest szansą dla gminy. Główny potencjał stanowią szlaki turystyczne po byłych torowiskach. Rozwój turystyki ukierunkowany na szlaki turystyczne znajdujące się na terenie gmin wchodzących w skład LGD, przyniesie korzyści zarówno dla mieszkańców, turystów jak i administracji samorządowej.

ROZDZIAŁ II

DIAGNOZA GMIN / MIAST Z OBSZARU LGD

2.1 GMINA LUBIN

2.1.1. Charakterystyka Gminy Lubin

Gmina Lubin położona jest w północnej części województwa dolnośląskiego, zajmującego południowo- zachodnią część kraju. Graniczy z gminami Polkowice, Rudna, Ścinawa, Prochowice, Miłkowice, Kunice, Chojnów i Chocianów. Obszar gminy stanowi jeden z najcieplejszych regionów klimatycznych Polski pozostając pod wpływem Oceanu Atlantyckiego, co sprawia, że okres wegetacyjny trwa około 31 tygodni, stwarzając doskonałe warunki dla rolnictwa. Gmina Lubin posiada charakter rolniczo przemysłowy. Podstawową funkcją rozwoju gminy jest rolnictwo oraz działalność produkcyjno- usługowa, a w tym eksploatacja surowców naturalnych tj. miedź. W północnej części gminy znajdują się złoża rudy miedzi a w południowo wschodniej węgiel brunatny. Powierzchnia gminy wynosi 29 015 ha z tego 53% (15 378 ha) stanowią użytki rolne; 39,5% (11 458 ha) grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione; 6,4% (1 854 ha) - grunty zabudowane i zurbanizowane; 0,6% (174 ha) nieużytki; 0,2% (54 ha) grunty pod wodami; 0,3% (98 ha) - tereny różne. Gmina Lubin obejmuje swym zasięgiem 31 sołectw, największe to: Raszków, Szklary Górne, Niemstów, Obora, Księginice i Siedlce. Gminę zamieszkuje 12 247 mieszkańców

2.1.2. Przyroda w Gminie Lubin

Gmina Lubin wyróżnia się wyjątkowymi walorami przyrodniczymi, znajduje się tu 18 parków krajobrazowych, rezerwat przyrody oraz obszar chronionego krajobrazu „Dolina Czarnej Wody”. Rezerwat przyrody „Zimna Woda” został utworzony 1987 r. o łącznej powierzchni 59,82 ha, stanowiąc wschodnią odnogę Borów Dolnośląskich. Ochroną objęte są tu zbiorowiska grądowe z licznymi drzewami pomnikowymi o znacznych rozmiarach oraz stanowiska wielu gatunków górskich zaaklimatyzowanych na stanowiskach niżowych. Ponadto utworzono też na tym terenie obszar Natura 2000 PLH020092 Źródlika koło Zimnej Wody o powierzchni 1.56 km². W południowo zachodniej części gminy został wydzielony także obszar chronionego krajobrazu „Dolina Czarnej Wody” o powierzchni 103,3 km², w tym 38,8 km² cennych przyrodniczo zasobów leśnych.

2.1.3. Zabytki

Na terenie gminy spotkać można wiele cennych obiektów dziedzictwa kulturowego. Do wojewódzkiego rejestru zabytków nieruchomych z obszaru Gminy Lubin wpisanych zostało łącznie 69 obiektów i zespołów obiektów. Przedmiotem ochrony prawnej są tu głównie zespoły sakralne (kościóły) wraz z otaczającymi je cmentarzami oraz zespoły porezydencjonalne, w tym pałace, parki oraz zabudowy folwarczne. Wśród obiektów wpisanych do rejestru zabytków przeważają obiekty stanowiące własność kościelną, gminną i prywatną.

Rejestr zabytków ruchomych obejmuje 11 zespołów, w tym wyposażenie świątyń w Chróśniku, Czerńcu, Gogołowicach, Miłoradzicach, Oborze, Pieszkowie, Raszowej, Siedlcach, Szklarach Górnych, Zimnej Wodzie.

Na obszarze gminy znajduje się również 17 obiektów wpisanych do rejestru zabytków archeologicznych. Poza tym 4 stanowiska archeologiczne o własnej formie terenowej chronione są na mocy decyzji o wpisie do rejestru zabytków nieruchomych. Do obiektów zabytkowych wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków stanowiących wyłączną własność Gminy Lubin należą 2 założenia rezydencjonalne, 2 aleje lipowe, 4 parki, jeden cmentarz oraz 2 tereny pocmentarne i są to:

- pałac w Księginicach,
- ruiny pałacu w Raszowej,
- aleja lipowa w Krzeczynie Małym,
- aleja lipowa w Krzeczynie Wielkim,
- park przy pałacu w Księginicach,
- park podworski w Miłoradzicach,
- park w Niemstowie, park w Raszowej,
- cmentarz poewangelicki w Zimnej Wodzie,
- teren pocmentarny dawnego cmentarza ewangelickiego w Kłopotowie,
- teren pocmentarny w Osieku.

2.1.4. Szlaki Turystyczne

Przez Gminę Lubin wiedzie wiele szlaków rowerowych i turystycznych oraz ścieżek edukacyjnych i dydaktycznych:

- Szlak rowerowy zaczynający się w Przemkowie: Przemków – Krzyżowa k. Ścinawy (ideą utworzenia szlaku było połączenie Doliny Odry (Szlak Odry) z Przemkowskim Parkiem Krajobrazowym; od Przemkowa do Lubina szlak przemierza dwa kompleksy krajobrazowe,
- Szlak rowerowy niebieski (Obora – Gola),
- Szlak rowerowy zielony (Obora – Raszówka),
- Szlak II Armii Wojska Polskiego (czerwony) - z Chocianowa przez Lubin do Ścinawy,
- Szlak Polskiej Miedzi (niebieski) - z Polkowic przez Lubin do Legnicy,
- Szlak Zabytków (żółty) z Krzeczyna przez Lubin do Lubięża dalej Pieszków - Lubin - Krzeczyn Mały – Przemków,
- Szlak Leśny (zielony) – ze Składowic przez Lubin do Chocianowa.
- Szlak św. Jakuba
- Ścieżka przyrodnicza „Gogołowice”- utworzona we wsi o tej samej nazwie; tematem jest środowisko przyrodnicze wsi, którego elementami są ogródki przydomowe, zielen przydrożna, przykościelna i związana z wiejskim stawem (6 przystanków),
- Ścieżki dydaktyczne:
 - „Krzeczyn Wielki, Chrótnik, Rezerwat Zimna Woda”,
 - „Raszowa Duża, Raszowa Mała, Buczynka, Miłoradzice”,
 - „Siedlce, Księginice, Składowice”,eksponujące miejsca ciekawe przyrodniczo (dla ww. ścieżek opracowane zostały zeszyty materiałów szkoleniowych).

W Gminie odczuwalny jest niedostatek tras i ścieżek rowerowych połączonych siecią z trasami i ścieżkami przebiegającymi przez gminy sąsiednie.

2.1.5 Geocaching – turystyka z GPS

Na terenie Gminy Lubin od kilku lat rozwijany jest geocaching tj. turystyka z GPSem. W terenie, przy ciekawych miejscach krajobrazowych, przyrodniczych czy historycznych, ukrywane są pojemniki zawierające logbook oraz nazwę miejsca. Współrzędne GPS wraz z opisem tego miejsca wprowadzane są do międzynarodowego serwisu www.geocaching.com.

„Zabawa” polega na znalezieniu pojemnika w terenie i odnotowanie tego wpisu w logbooku oraz na serwisie [www](http://www.geocaching.com). Geocaching popularny jest na całym świecie i tą formę zabawy – turystyki uprawia już kilka milionów osób. W Polsce od kilku lat staje się to coraz bardziej popularne. W całym kraju znajduje się ponad 30 tys takich skrytek a na Dolnym Śląsku ok. 6 tys.(stan na V 2016). Na terenie Gminy Lubin znajduje się 144 skrytki, na których odnotowano 5654 znalezień.

Poza pojedynczymi skrytkami przy atrakcyjnych miejscach przebiega również:

- projekt lokalny – Bociani Szlak,
- Power Trail: Geocachingowa Obwodnica Lubina,
- Power Trail: Turystyczna Obwodnica Legnicy.

2.1.6 Imprezy cykliczne

Organizowane są konkursy, prelekcje, wieczory poetyckie, spotkania z ciekawymi osobami. Mieszkańcy gminy działający w stowarzyszeniach twórców kultury i w zespołach folklorystycznych korzystają ze wsparcia OKGL w swojej działalności. Organizowane są prezentacje twórczości, dokonań artystycznych, a także imprezy okolicznościowe. Projekty kulturalne adresowane są do wszystkich mieszkańców gminy od najmłodszych po seniorów.

Można wymienić m.in. tj. imprezy które się odbyły/odbywają :

- Święto Ziemniaka
- Festiwal Kapusty i Pieroga
- Grzybobranie
- Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny „Świat pod Kyczerą”
- Dni Kultury
- Noc Świętojańska
- Świat Piosenki
- Giełda Piosenki Turystycznej
- Narodowe Czytanie

2.2. GMINA CHOCIANÓW

2.2.1. Charakterystyka Gminy Chocianów

Gmina Chocianów jest gminą miejsko-wiejską, położoną w południowej części powiatu polkowickiego w województwie dolnośląskim.. Pod względem geograficznym należy ona do makroregionu zwanego niziną Śląsko-Łużycką na wysokości 132-187 m n.p.m. Powierzchnia gminy wynosi 221,66 km². Wraz z miastem zamieszkuje ją ok. 13 500 mieszkańców. Podzielona jest na 12 sołectw: Brunów, Chocianowiec, Jabłonów, Michałów, Ogrodzisko, Pogorzelska, Raków, Trzebnice, Trzmielów, Szklary Dolne, Żabice. Obszar gminy leży w dorzeczu Bobru i Kaczawy Jest miasteczkiem o tradycjach przemysłowych, położonym w okolicach o dużych walorach przyrodniczych, na zachód od Lubina i północ od Chojnowa.

2.2.2. Przyroda w Gminie Chocianów

Główną dominantą krajobrazu gminy Chocianów są rozległe i zwarte zespoły leśne oraz zadrzewienia. Obszary leśne posiadają urozmaiconą rzeźbę terenu o niewielkiej rozpiętości względnej. Posiadają one typowo nizinny charakter z lokalnymi obniżeniami i dużą ilością pasm wzniesień morenowych. Lasy miasta i gminy Chocianów położone są mezoregionie Borów Dolnośląskich zajmują 2 043,2 km².

2.2.3. Obszary chronionego krajobrazu:

- „Lasy Chocianowskie” – powierzchnia 57,3 km² obejmuje częściowo zlewnię środkowej Szprotawy i jej dopływu Chocianowskiej wody. Wartości przyrodnicze tego obszaru to głównie szata roślinna; lasy o przewadze sosny, dębu i brzozy oraz lasy łęgowe w dolinach rzek. Na terenie obszaru chronionego krajobrazu „Lasy Chocianowskie” znajduje się jeden większy zbiornik wodny o pow. Ok. 4.1 ha, będący zatopionym wyrobiskiem po eksploatacji glinki kaolinowej.
- „Dolina Czarnej Wody” – powierzchnia 23,3 km². Lasy tego obszaru złożone są z drzewostanów sosnowych z niewielką domieszką dębu. Obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

2.2.4. Rezerwat Przyrody :

- Rezerwat Czarne Stawy położony jest na terenie gminy Chocianów. Obejmuje zbiorowiska leśne na podłożu torfowym, a także stanowiska roślin wodnych, szuwarowych i torfowiskowych, w tym zespoły pływacza drobnego, okrzężnicy bagiennej, zespół szalej i turzycy ciborowatej oraz mszar wełniankowy. W Czarnych Stawach występują też liczne rośliny naczyniowych - 249 gatunków, m.in. rosiczka okrągłolistna, bagno zwyczajne, kalina koralowa, konwalia majowa, kruszyna pospolita. Łączna powierzchnia obszaru chronionego to 124,46 ha. Rezerwat istnieje od 12 maja 2006 r.

2.2.5. Użytki Ekologiczne:

- Torfowisko Zamienice – występuje w granicach obszaru chronionego krajobrazu „Dolina Czarnej Wody” w obrębie Michałów. Pełni rolę małej retencji wodnej. Chroni rzadkie w Polsce torfowiska przejściowe, cenne ze względu na swoją bioróżnorodność i występowanie niektórych rzadkich gatunków roślin.
- Torfowisko Kąty -utworzony w 1996 roku w gminie Chocianów o powierzchni 17,29 ha. Chroni środowisko torfowiskowo- leśno- łąkowe z rzadkimi i chronionymi gatunkami roślin; pełni też rolę małej retencji wodnej na obszarach lasów z przewagą suchych borów sosnowych.

2.2.6. Obszar Specjalnej ochrony:

- Bory Dolnośląskie – na terenie gminy Chocianów Bory Dolnośląskie obejmują powierzchnię 4026,6 ha.(zachodnia część gminy). Obszar stanowi jeden z największych kompleksów leśnych Polski. Występują tu zwarte drzewostany sosnowe z ubogim podszytem.. W bardziej żyznych rejonach występują bory mieszane i lasy liściaste. W okresie lęgowym występują m.in. bielik, bocian czarny, cietrzew, dzięcioł zielono siwy, głuszec i sóweczka.

2.2.7. Zabytki :

- Ratusz miejski – Chocianów
- Kościół św. Józefa Robotnika (XVI w.) – Chocianów
- Barokowy pałac z parkiem (1728 – 1732) –Chocianów
- Barokowych Kościół Wniebowzięcia NMP (1680) - Chocianów
- Zabytkowy wiatrak z XVIII/XIX w. – Chocianowiec
- Ruiny zamku (XV-XVIII w.) – Chocianowiec
- Kaplica Najświętszego Serca Pana Jezusa (XIX w.) - Parchów
- Kościół św. Jacka (1654-1676) – Pogorzelska
- Kościół MB Różańcowej (XVIII/XIX w.) – Trzebnice
- Kościół MB Różańcowej (1656-1659) – Trzmielów

2.2.8. Szlaki Turystyczne:

- Uroczysko Czarne Stawy – ścieżka dydaktyczna o długość 9 km. Oznakowanie jest kolorem żółtym, wiedzie przez najbardziej urokliwe zakątki okolic Chocianowa, przez jedno z największych w rejonie legnickim obszary torfowisk przejściowych porośniętych borem bagiennym
- Droga św. Jakuba –trasa o długości 30 km na terenie lasów Chocianowskich
- Szlak zielony – Bolesławiec – Chocianów – Lisiec – Krzeczyn Wielki –Lubin – Składowice – Miłogoszcz – Górki – Chobienia
- Torfowisko Kąty – ścieżka dydaktyczna prowadząca przez użytek ekologiczny „Torfowisko Kąty” w pobliżu leśniczówki w Michałowie

2.2.9 Geocaching – turystyka z GPS

Na terenie Gminy Chocianów od kilku lat rozwijany jest geocaching tj. turystyka z GPSem. W terenie, przy ciekawych miejscach krajobrazowych, przyrodniczych czy historycznych, ukrywane są pojemniki zawierające logbook oraz nazwę miejsca. Współrzędne GPS wraz z opisem tego miejsca wprowadzane są do międzynarodowego serwisu www.geocaching.com. „Zabawa” polega na znalezieniu pojemnika w terenie i odnotowanie tego wpisu w logbooku oraz na serwisie www. Geocaching popularny jest na całym świecie i tą formę zabawy – turystyki uprawia już kilka milionów osób. W Polsce od kilku lat staje się to coraz bardziej popularne. W całym kraju znajduje się ponad 30 tys takich skrytek a na Dolnym Śląsku ok 6 tys.(stan na V 2016). Na terenie gminy Chocianów znajduje się 36 skrytek, na których odnotowano 851 znalezień.

2.2.10 Imprezy cykliczne

Święto Jagody - Święto Jagody to cykliczna impreza, która odbywa się zawsze w pierwszy weekend lipca. Główną atrakcją Święta jest wystawa produktów lokalnych i rękodzielnictwa. Odwiedzający imprezę mogą zakupić oryginalne upominki i pamiątki oraz poznać smak niespotykanych potraw, a także zwyczaje i sposoby ich wytwarzania. Imprezie towarzyszą koncerty zespołów folklorystycznych, rockowych, folkowo - bluesowych, popowych, gry i zabawy sportowe dla dzieci i dorosłych, konkursy z atrakcyjnymi nagrodami m.in. na najlepsze potrawy jagodowe czy wybór Miss Jagody.

Narodowe Święto Niepodległości

Dzień dziecka

Majówka z ChOK-iem

2.3. GMINA PRZEMKÓW

2.3.1. Charakterystyka Gminy

Miasto w woj. dolnośląskim, w powiecie polkowickim, siedziba gminy miejsko-wiejskiej Przemków. W jej skład wchodzi dziesięć wsi: Jakubowo Lubińskie, Jędrzychówek, Karpie, Krępa, Łężce, Ostaszów, Piotrowice, Szklarki, Wilkocin i Wysoka; dwa przysiółki: Jakubowo – Węgielin i Łąkociny oraz miasto Przemków. Przemków jest położony w obrębie makroregionu Niziny Śląsko-Łużyckiej, na terenie Równiny Szprotawskiej, na południowy zachód od Wzgórz Dalkowskich, w odległości ok. 25 km na zachód od stolicy powiatu, Polkowic i 30 km na południowy zachód od Głogowa. Miasto w całości znajduje się na terenie Przemkowskiego Parku Krajobrazowego. Niewątpliwym atutem dla turystyki, edukacji i odpoczynku jest fakt, że lasy Przemków położone są w granicach **Obszarów Natura 2000**:

2.3.2. Obszar Natura 2000

- OSO „Stawy Przemkowskie” (4605,42ha) – obejmuje rezerwat ornitologiczny „Stawy Przemkowskie” oraz użytek ekologiczny „Przemkowskie Bagno”, położone w dolinie rzeki Szprotawa. Jest to ważny obszar dla ptaków migrujących m.in. gęsi zbożowej, płaskonosa i głowienki. W okresie lęgowym spotkać można m.in. łabędzia krzykliwego, gęś gęgawę, bielika. Występują tu co najmniej 18 gatunków ptaków z Załącznika i Dyrektywy Ptasiej i 9 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi.
- OSO Bory Dolnośląskie - Całkowita powierzchnia Borów Dolnośląskich zajmują 172 093,39 ha. Na terenie Wrzosowej Krainy ok. 15000 ha. Położenie administracyjne na terenie Wrzosowej Krainy – gm. Chocianów, gm. Bolesławiec, gm. Gromadka, gm. Chojnów, gm. Przemków. Obszar stanowi jeden z największych kompleksów leśnych Polski. Występują tu zwarte drzewostany sosnowe z ubogim podszytem. W bardziej żyznych rejonach występują bory mieszane i lasy liściaste. W okresie lęgowym występuje m.in. bielik, bocian czarny, cietrzew, dzięcioł zielonosiwy, głuszec i sóweczka
- SOO Wrzosowisko Przemkowskie - Rozległe wrzosowisko na dawnym poligonie przemkowskim otoczone borami sosnowymi. Ponadto występują tu dobrze wykształcone wydmy śródlądowe i piaszczyska z typową dla takich siedlisk roślinnością. Pomimo niewielkiego zróżnicowania siedlisk i niewielkiego bogactwa gatunkowego, obszar bardzo istotny dla zachowania suchych wrzosowisk występujących tu w postaci wielko-powierzchniowego płatu i skutecznie chronionych. Bunkry koło Wilkocina stanowią zimowisko nietoperzy - 3 gatunki.
- SOO Jelonek Przemkowski - Obszar stanowi należy do największych ostoi na Dolnym Śląsku populacji Jelonka rogacza (*Lucanus cervus*). Gatunek ten należy do największych chrząszczy w Polsce.
- SOO Buczyna Szprotawsko – Piotrowicka - Obszar obejmuje kompleks lasów liściastych i mieszanych, z dużym udziałem starodrzew i stanowiący wyspę wśród borowego krajobrazu Borów Dolnośląskich. Przylegają do nich płaty kwaśnych

dąbrów, wilgotnych borów i dąbrów, nadrzecznych łągów, buczyn oraz łąk trzęślicowych i wilgotnych łąk ze stanowiskami pełnika europejskiego *Trollius europaeus* w dolinach rzek.

2.3.3. Rezerваты Przyrody

- Łęgi Źródłiskowe koło Przemkowa, rezerwat florystyczny utworzony w 2002 roku. Powierzchnia 140,22 ha. Zbiorowiska zbliżone do naturalnych z cennymi lasami łągowymi, grądami i olsami, buczynami z dużą ilością źródlisk i wysięków, naturalnych strumieni.
- Stawy Przemkowskie - rezerwat ornitologiczny utworzony w 1984 roku. Powierzchnia 1046,25 ha, w tym 35 stawów o powierzchni 948 ha, 216 gatunków ptaków, w tym 147 łągowych. Na stawach prowadzona jest gospodarka rybacka.
- Bucznina Piotrowicka - utworzony został w celu "zachowania za względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych lasów grądowych, łągowych i olsów z bogatą i unikalną florą". Rezerwat łączy się z Rezerwatem Przyrody pod nazwą "Buczyna Szprotawska" znajdującego się na terenie województwa lubuskiego w Nadleśnictwie Szprotawa. Łączna powierzchnia rezerwatu wynosi 171,27 ha i jest w całości pod zarządem Nadleśnictwa Przemków.

2.3.4. Parki Krajobrazowe

- **Przemkowski Park Krajobrazowy.** Znajduje się w północnej części Dolnego Śląska, w obrębie Równiny Szprotawskiej, Wysoczyzny Lubińskiej, Borów Dolnośląskich oraz Równiny Legnickiej (gminy Radwanice i Gaworzyce). Został utworzony w 1997 r. Zajmuje powierzchnię 22 338 ha, z otuliną 37 804 ha. Na terenie objętym ZSROW znajduje się 2154 ha (ok. 6 % powierzchni całego Parku). Obszar Przemkowskiego Parku Krajobrazowego obejmuje kompleksy przyrodniczo - krajobrazowe charakterystyczne dla Kotliny Śląskiej okręgu Borów Dolnośląskich. Największe powierzchnie zajmuje ubogi florystycznie suboceaniczny bór świeży. Drzewostan tworzy tu sosna z niewielkim udziałem brzozy brodawkowatej i dębu szypułkowego. Słabo wykształconą warstwę krzewów tworzy kruszyna i podrosty drzew. W runie dominują borówka czarna, borówka brusznica, śmiałek pogięty, wrzos, pszeniec i orlica pospolita. W obniżeniach terenu występują płaty śródładowego boru wilgotnego wyróżniające się domieszką brzozy omszonej w drzewostanie, masowym udziałem trzęślicy modrej w runie oraz obecnością mchu płonnika. Na terenie Parku znajduje się 5 rezerwatów przyrody, 2 użytki ekologiczne oraz zostały utworzone dwa obszary Natura 2000

2.3.5. Użytki Ekologiczne

- Przemkowskie Bagno - powierzchnia 1696.78 ha). Utworzone na byłym poligonie radzieckim w 1993 roku. Zajmuje obszar podmokłych łąk, turzycowisk, zarośli wierzbowych. Chroni ekosystem z ginącymi gatunkami ptactwa wodno – błotnego oraz cennymi zbiorowiskami roślinnymi.

- Cietrzewiowe Wrzosowisko" - 457,26 ha. Cel: zachowanie siedliska suchych wrzosowisk z licznymi gatunkami chronionej fauny i flory, będącego ważną ostoją cietrzewia w biotopach leśnych Borów Dolnośląskich.

2.3.6. Szlaki dydaktyczno – przyrodnicze oraz szlaki turystyczne

- Stawy Przemkowskie: długość 16 km; tematyka: ekosystemy wodno - błotne,
- Lasy Okolic Przemkowa; długość 20 km; tematyka: ekosystemy lasów liściastych i borów,
- Ruchome Wydmy Śródlądowe: długość 6 km; tematyka: ekosystemy borów i zimowisko nietoperzy.
- Szlak Zabytków: kolor żółty; rodzaj: pieszy; trasa: Przemków-Prochowice. Długość szlaku 10 km,
- Szlak Borowika: kolor czerwony; rodzaj: pieszy; trasa: Przemków - Piotrowice - wieś Pogorzele - Studzianki - Borówki - Gromadka - Wierzbowa - Pasternik -Chocianów - Przemków. Długość szlaku 75 km,
- Szlak Rowerowy: kolor czerwony; rodzaj: rowerowy; trasa: Wierzbowa - Leszno Górne - Biernatów - Piotrowice - Przemków. Długość szlaku 35 km,
- Szlak Rowerowy: kolor niebieski; rodzaj: rowerowy; trasa: Przemków- Piotrowice-wieś Pogorzele - Studzianki-Borówki - Gromadka - Wierzbowa - Pasternik - Chocianów - Przemków. Długość szlaku 75 km,
- Szlak Rowerowy: kolor żółty; rodzaj: rowerowy; trasa: Przemków - Radwanice - Krępa - Ostaszów - Łężce - Przemków. Długość szlaku 38 km.

2.3.7 Geocaching – turystyka z GPS

Na terenie Gminy Przemków od kilku lat rozwijany jest geocaching tj. turystyka z GPSem. W terenie, przy ciekawych miejscach krajobrazowych, przyrodniczych czy historycznych, ukrywane są pojemniki zawierające logbook oraz nazwę miejsca. Współrzędne GPS wraz z opisem tego miejsca wprowadzane są do międzynarodowego serwisu www.geocaching.com. „Zabawa” polega na znalezieniu pojemnika w terenie i odnotowanie tego wpisu w logbooku oraz na serwisie www. Geocaching popularny jest na całym świecie i tą formę zabawy – turystyki uprawia już kilka milionów osób. W Polsce od kilku lat staje się to coraz bardziej popularne. W całym kraju znajduje się ponad 30 tys. takich skrytek a na Dolnym Śląsku ok 6 tys.(stan na V 2016). Na terenie gminy Przemków znajduje się 30 skrytek, na których odnotowano 651 znalezień.

Poza pojedynczymi skrytkami przy atrakcyjnych miejscach przebiega również:
- Power Trail: Wrzosowa GeoTrasa Rowerowa

2.3.8 Imprezy cykliczne

- Dni Przemkowa
- Majówka z ptakami
- Dolnośląskie Święto Miodu i Wina
- Święto Wesołego Karpia
- Bieg Orlana

2.4. GMINA CHOJNÓW

2.4.1. Charakterystyka Gminy Chojnów

Gmina Chojnów położona jest na Dolnym Śląsku, w północno-zachodniej części województwa dolnośląskiego. Składa się z 22 sołectw, otaczających miasto Chojnów. Przez tereny gminy przepływa rzeka Skora. Jest to gmina typowo rolnicza, prawie 70% jej powierzchni zajmują użytki rolne. Przez tereny gminy przechodzą 3 odcinki szlaku samochodowego Droga św. Jakuba.

2.4.2. Przyroda

Jednym z głównych walorów krajobrazowych gminy jest ukształtowanie terenu o charakterze nizinny, niewielkie pofałdowania terenu, w takich warunkach terenowych zlokalizowana jest część miejscowości co nadaje im wiele uroku i malowniczości. Północną część gminy Chojnów obejmuje Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Czarnej Wody o powierzchni ok. 6300 ha co stanowi blisko 1/4 powierzchni całej gminy. Swym zasięgiem obejmuje tereny o generalnie najsłabszych glebach pod względem rolniczym oraz tereny lasów (ok. 1/4 powierzchni Obszaru Krajobrazu Chronionego), na jego terenie znajduje się również większość zbiorników wodnych. Na terenie gminy znajduje się 16 zabytkowych parków.

Poza Obszarem Chronionego Krajobrazu w 15 miejscowościach znajduje się 16 zabytkowych parków wciągniętych do rejestru zabytków, ich łączna pow. wynosi ok. 82 ha w części z nich znajdują się również niektóre z 37 pomników przyrody.

Tabela 1 Wykaz parków zabytkowych w Gminie Chojnów

lp	Miejscowość	Rodzaj parku	Wiek	Pow. ha.	Nr rejestru zabytków
1	Biała	krajobrazowy, postromantyczny - dworski	XVIII, XIX w	3.0	508/L
2.	Budziwojów	park pałacowy	k. XIX w	5.6	693/L
3.	Dzwonów	naturalistyczny - pałacowy	2 poł. XIX w	3.9	643/L
4.	Goliszów	naturalistyczny, dawny ogród - dworski	2 poł. XIX w	2.0	518/L
5.	Jaroszówka	park naturalistyczny podworski	XIX w	1.8	511/L
6.	Konradówka Piotrowice	krajobrazowy, d. ogród - dworski	XVIII, XX w	8.5	524/L

7.	Niedźwiedzie	pałacowy	XVIII/XIX w	21.0	517/L
8.	Okmiany	krajobrazowy - dworski	XIX w	1.77	505/L
9.	Osetnica (I)	naturalistyczny - dworski	pocz. XIX w	3.3	512/L
10.	Osetnica (II)	naturalistyczny - dworski	XIX w	2.05	513/L
11.	Pawlikowice	d. ogród ze stawami hodow - dworski	k. XVIII, XIX w	10.5	645/L
12.	Pątnów	krajobrazowo –naturalistyczny - pałacowy	k. XVIII w	7.4	504/L
13.	Rokitki	park postromantyczny - pałacowy	XVIII/XIX w	5.2	509/L
14.	Strupice	krajobrazowy, dawny ogród	XVIII/XIX w	2.4	644/L
15.	Witków	dworski	XIX w.	0.67	521/L
16.	Zamienice	dworski	XIX w	2.5	514/L

2.4.3. Zabytki

- Neorenesansowy Pałac w Budziwojowie
- Ruiny Pałacu klasycznego w Pątnowie
- Kościół p.w. św. Jana Chrzciciela w Pątnowie
- Pałac z zabudową gospodarczą w Piotrowicach
- Barokowy pałac w Konradówce
- Kościół parafialny w Konradówce
- Kościół p.w. św. Antoniego w Starym Łomie
- Kościół w Zamienicach
- Kościół w Strupicach
- Kościół p.w. św. Anny Osetnicy

2.4.4 Geocaching – turystyka z GPS

Na terenie Gminy Chojnów od kilku lat rozwijany jest geocaching tj. turystyka z GPSem. W terenie, przy ciekawych miejscach krajobrazowych, przyrodniczych czy historycznych, ukrywane są pojemniki zawierające logbook oraz nazwę miejsca. Współrzędne GPS wraz z opisem tego miejsca wprowadzane są do międzynarodowego serwisu www.geocaching.com. „Zabawa” polega na znalezieniu pojemnika w terenie i odnotowanie tego wpisu w logbooku

oraz na serwisie www. Geocaching popularny jest na całym świecie i tą formę zabawy – turystyki uprawia już kilka milionów osób. W Polsce od kilku lat staje się to coraz bardziej popularne. W całym kraju znajduje się ponad 30 tys takich skrytek a na Dolnym Śląsku ok 6 tys.(stan na V 2016). Na terenie gminy Chojnów znajduje się 118 skrytek, na których odnotowano 3400 znalezień.

Poza pojedynczymi skrytkami przy atrakcyjnych miejscach przebiega również:
- projekt lokalny – Bociani Szlak

2.4.5 Imprezy cykliczne

Na terenie gminy Chojnów działa 19 kół LZS, które skupiają 420 członków. Działalność prowadzona jest w następujących dyscyplinach: piłka nożna, piłka siatkowa, jeździectwo, szachy, tenis stołowy, warcaby. Od roku 2004 na terenie Gminy organizowany jest plebiscyt „Na Najlepszego Sportowca, Trenera i Piłkarza Roku” zakończony Balem Sportowca. W roku 2009 gmina Chojnów sklasyfikowana została na VII miejscu (na 101 gmin) w końcowej klasyfikacji Dolnośląskich Igrzysk LZS.

- Spartakiada Sportowa Szkół Podstawowych,
- Halowy Turniej Piłki Nożnej Seniorów,
- Turniej Piłki Nożnej „O Puchar Wójta Gminy Chojnów”,
- Turniej Piłki Siatkowej Kobiet i Mężczyzn,
- Święto Sportu,
- Zawody w Skokach Przez Przeszkody O Wstęgę Czarnej Wody,
- Zawody Ogólnopolskie WKKW (Wszechstronny Konkurs Konia Wierzchowego),
- Gminna Liga Piłki Siatkowej,
- Gminna Liga Piłki Nożnej Juniorów Młodych,
- Turniej Tenisa Stołowego.

2.5. MIASTO CHOJNÓW

2.5.1. Charakterystyka Miasta Chojnów

Chojnów położony jest w województwie dolnośląskim, w powiecie legnickim, 18 km na południe od Chocianowa w którym mieści się siedziba LGD „Wrzosowa Kraina”. Chojnów ma obszar 5,32km, a przez miasto przepływa z zachodu na wschód rzeka Skora. Miasto graniczy z gminą wiejską Chojnów. Chojnów ma dobre połączenie z większymi miastami kraju. Chojnów jest małym miastem z liczbą mieszkańców wynoszącą 13 904. Chojnów leży na pograniczu Pogórza Kaczawskiego i Nizy Śląskiego w dolinie rzeki Skory - dopływu Czarnej Wody (dorzecze Kaczawy). Od północy graniczy z obszarem dawnych rozległych Borów Dolnośląskich. Miasto położone jest na wysokości 170 m n.p.m. (najniższy położony punkt - 143 m n.p.m.) w okolicy lekko pofałdowanej, oddalonej o 18 km od Legnicy, 26 km od Bolesławca, 18 km od Złotoryi.

2.5.2 Zabytki

Kościół pw. Św. Piotra i Pawła - Usytuowana we wschodniej stronie Rynku ogromna, ceglana bazylika jest jednym z przykładów gotyckiego budownictwa na Dolnym Śląsku. Historia dzisiejszego kościoła zaczęła się pod koniec XIII w. Z roku 1299 pochodzi bowiem wzmianka o proboszczu chojnowskim, co wskazuje na istnienie w owym czasie pierwszego kościoła zbudowanego w mieście. Wiele cennych zabytków zachowało się do dzisiejszego dnia we wnętrzu bazyliki. Najstarszy to tryptyk gotycki z ok. 1500 r. Poza tym: nagrobek Wolfa Bożywoja z 1551 roku, epitafium przedstawiające "Zmartwychwstanie" umieszczone na ścianie północnej kościoła, wczesnobarokowa chrzcielnica z 1660 roku oraz ambona z 1661 r. Z tego okresu pochodzi też ołtarz główny, ozdobiony obrazem, na którym uwidoczniło scenę "Zmartwychwstania Pańskiego".

Kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP - został wybudowany w latach 1909 - 1911 według projektu berlińskiego architekta Friedricha Oskara Hossfelda w stylu neoromańskiej bazyliki z transeptem, krótkim prezbiterium zakończonym półkolistą absydą (od strony zachodniej) i potężną dwu wieżową fasadą wschodnią. Wnętrze wyposażono do roku 1912. Ołtarze, ambonę i chrzcielnicę wykonano wg projektu Hugo Bürgera z Berlina. Remont świątyni i pełna restauracja wnętrza wraz z organami zostały przeprowadzone w latach 1992 - 2000 z przywróceniem oryginalnych polichromii ściennych.

Baszta Tkaczy - Zbudowana została w około 1400 roku, choć pierwszy raz wzmiankowana była dopiero w roku 1572. Budowla gotycka, wzniesiona z cegły na rzucie kwadratu, do wysokości attykowego zwieńczenia liczy około 15 metrów. Renesansową attykę otrzymała w połowie XVI wieku. Ośmioboczna nadbudówka o konstrukcji szkieletowej, zwieńczona hełmem, pochodzi z 1651r. Z chwilą zaprzestania funkcji obronnych baszta została w XVII w. przeznaczona na więzienie miejskie. Odnawiana w latach 1749 - 1843, poddana została gruntownej renowacji w latach 1904 - 1905 i zamieniona na muzeum. Podczas tych prac dokonano rekonstrukcji attyki. Po wojnie konserwację baszty przeprowadzono w 1967 roku.

Na jej ścianach można zaobserwować ślady świadczące o pierwotnej wysokości murów obronnych Chojnowa. W ostatnich latach baszta wykorzystywana była jako siedziba drużyn harcerskich, zajmujących się m.in. modelarstwem.

Zamek Piastowski - Zamek książęcy był jedną z rezydencji Piastów Legnicko-Brzeskich. Został zbudowany na miejscu grodu kasztelańskiego, którego istnienie potwierdza dokument z 1292 roku. Obiekt był odgradzony murem obronnym, a u jego podnóża płynęła Młynówka, wpadająca dalej do rzeki Skory. Obecnie w zamku mieści się Muzeum Regionalne

Kamienica Schramma - Najwartościowszą i najstarszą jest budynek Hansa Schrama, kamienica w stylu renesansowym wzniesiona w 1544 r. (obecnie Dom Chemika). Dom ulegał wielokrotnym przebudowom tak, że wnętrza nie zachowały pierwotnego wyglądu. Na frontowej elewacji budynku możemy oglądać bogato rzeźbione w kamieniu renesansowe obramowania okienne oraz okazały półkuliście zamknięty portal, dzieło tzw. Warsztatu chojnowskiego, któremu przypisuje się także przebudowę zamku.

Park o charakterze plantów miejskich XIX w. - Park Śródmiejski to drugi co do wielkości park w Chojnowie. Położony jest on w centrum miasta nad Skorą, obok Urzędu Miasta. W parku znajduje się amfiteatr.

Dom mieszkalny - dawne więzienie ul. Grottgera 1 - Obecnie budynek mieszkalny. Budowla wzniesiona przy murze miejskim w pocz. XVII w., przebudowywana w XIX w. i remontowana w 1969, 1988, 1996. Dwutraktowa, z węższymi sklepionymi pomieszczeniami dla więźniów, dwukondygnacyjna, nakryta dachem dwuspadowym.

2.5.3. Kultura

Jednym z głównych miejsc animujących życie kulturalne w Chojnowie jest Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji powstały w 2008r. na bazie Miejskiego Domu Kultury. W 2015 r. został zakończony gruntowny remont głównej siedziby MOKSiRu, który obecnie zajmuje się m.in.:

- Organizowanie imprez kulturalnych rekreacyjnych ingerujących społeczność miasta – wydarzenie cieszące się największą popularnością wśród mieszkańców to dni Chojnowa - jest to impreza cykliczna, na które składają się liczne atrakcje trwające od piątku do niedzieli
- Organizowanie różnych usług dla ludzi w zakresie kultury, sportu i rekreacji – m.in. konkursy i wystawy fotograficzne, kiermasze świąteczne, konkursy poetyckie i plastyczne
- Tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu w dziedzinie kultury, sportu rekreacji – sala fitness, sala taneczna, bowling/kręgielnia
- Tworzenie warunków dla rozwoju folkloru oraz rękodzieła ludowego i artystycznego - pracownia muzyczna, teatralna, ceramiczna, plastyczna, wokalna
- Prowadzenie działalności kinematograficznej: sala widowiskowo – kinowa

- Prowadzenie działalności kulturalno – oświatowej, sportowo – rekreacyjnej wśród dzieci młodzieży, współpraca ze szkołami , organizacjami młodzieżowymi, stowarzyszeniami, rozwijanie aktywności osób niepełnosprawnych

2.5.4 Imprezy cykliczne

Wydarzenie cieszące się największą popularnością wśród mieszkańców to Dni Chojnowa – organizowane w czerwcu obchody święta miasta są imprezą cykliczną, na którą składają się liczne atrakcje trwające od piątku do niedzieli. Społeczność lokalna jak i goście spoza miasta mogą wziąć udział m.in. w Festiwalu Tkactwa i Rękodzieła Artystycznego, przeglądach piosenek , licznych koncertach, wystawach korowodach i turniejach sportowych.

2.6. GMINA KUNICE

2.6.1. Charakterystyka Gminy Kunice

Gmina Kunice położona jest w centralnej części powiatu legnickiego oraz województwa dolnośląskiego zajmując powierzchnię 9 279 ha (92,7 km²) . W granicach gminy z znajduje się 13 sołectw: Kunice, Grzybiany, Ziemnice, Rosochata, Jaśkowice Legnickie, Golanka Górna, Spalona, Szczytniki małe, Szczytniki Nad Kaczawą, Bieniowice, Pątnów Legnicki, Miłogostowice, Piotrówek. W północnej części Gminy znajdują się duże kompleksy leśne stanowiące południową granicę Borów Dolnośląskich .Kunice położone są również częściowo na obszarze Pojezierza Legnickiego , które stanowi grupę jezior południowych. Największym z nich jest jezioro Kunice (95ha powierzchni)nad którym usytuowana jest miejscowość o tej samej nazwie . Na terenie gminy występuje również jezioro Jaśkowskie (zajmuje obszar 24ha). Jezioro to jest głównie wykorzystywane przez wędkarzy . Od strony południowej gmina graniczy natomiast z jeziorem Koskowickim, na którym występują największe na Dolnym Śląsku trzcinowiska, będące lęgowiskiem ok. 27 gatunków ptaków wodno błotnych.

2.6.2. Rezerваты przyrody i Natura 2000

W Gminie Kunice występuje stosunkowo mało terenów leśnych, a roślinność pierwotną spotyka się jedynie fragmentarycznie. Mimo to zachowały się tu obszary cenne ze względów ekologicznych. Są to prawnie chronione od 1945 roku rezerваты przyrody:

- Torfowisko Kunickie w skład torfowiska wchodzi obszary leśne i zabagnione. Jest to obszar o powierzchni 11,83 ha. W latach 1923-1945 obszar ten miał status ścisłego rezerwatu , w chwili obecnej prowadzone są prace nad ponownym objęciem terenu ścisłą ochroną i stworzenie rezerwatu „Bagno Kunickie”
- Błyszcz i Ponikwa są to rezerваты obejmujące fragmenty lasu liściastego na północ od Pątnowa
- Torfowisko Szczytnik jest to użytk ekologiczny zajmujący powierzchnię 6,73ha. Wykazuje ono duże wahania wód, znajduje się tu bogata roślinność bagienna i torfowisk przejściowych, w tym bardzo rzadko występująca turzycza.
- Obszar Natura 2000 obszar o powierzchni 837,80 ha położony w gminie Kunice, Miłkowice.

2.6.3. Szlaki turystyczne:

Przez tereny gminy Kunice prowadzą popularne szlaki turystyczne:

- Szlak tatarski
- Szlak Cystersów - wytyczony został z inicjatywy Rady Europy w celu popularyzacji znaczenia i roli kulturowej spuścizny zakonu cystersów na obszarze całej Europy. Odcinek tego szlaku na terenie gminy Kunice wyznaczony jest przez miejscowości Golanka Górna - Spalona - Kunice.
- Szlak dookoła Legnicy. jest trasą spacerową (wyznaczona żółtymi znakami), podzieloną na sześć jednodniowych tras - propozycji wycieczkowych, z których trzy prowadzą przez wioski należące do gminy Kunice.

- „Szlak Via Regia” -biała muszla prowadzi do Legnicy, żółta muszla prowadzi do Legnickiego Pola

2.6.4. Zabytki:

Na terenie gminy zachowały się elementy kulturowego dziedzictwa tej ziemi – pałacowe parki , zabytkowe cmentarze, kościoły i krzyże pokutne.

Na szczególną uwagę warto zwrócić :

- kościół filialny w Spalonej z amboną pochodzącą z 1584 r i krzyżem pokutnym z 1607 r.,
- kościół filialny w Grzybianach z odsłoniętymi w 1978 r. freskami z połowy XIV i końca XV wieku,
- kościół parafialny w Rosochatej z XVII - wieczną polichromią, malarską dekoracją kolebkowego sklepienia w nawie kościoła, epitafium piaskowcowym z 1538 r., nagrobkiem piaskowcowym z 1563 r. i krzyżami pokutnymi w murze cmentarza.

2.6.5 Geocaching – turystyka z GPS

Na terenie Gminy Kunice od kilku lat rozwijany jest geocaching tj. turystyka z GPSem. W terenie, przy ciekawych miejscach krajobrazowych, przyrodniczych czy historycznych, ukrywane są pojemniki zawierające logbook oraz nazwę miejsca. Współrzędne GPS wraz z opisem tego miejsca wprowadzane są do międzynarodowego serwisu www.geocaching.com. „Zabawa” polega na znalezieniu pojemnika w terenie i odnotowanie tego wpisu w logbooku oraz na serwisie www. Geocaching popularny jest na całym świecie i tą formę zabawy – turystyki uprawia już kilka milionów osób. W Polsce od kilku lat staje się to coraz bardziej popularne. W całym kraju znajduje się ponad 30 tys. takich skrytek, a na Dolnym Śląsku ok 6 tys.(stan na V 2016). Na terenie Gminy Kunice znajduje się 30 skrytek, na których odnotowano 950 znalezień.

Poza pojedynczymi skrytkami przy atrakcyjnych miejscach przebiega również:
- Power Trail: Turystyczna Obwodnica Legnicy

2.6.6 Imprezy cykliczne

Zawody kulturystyczne HERKULES - organizowane są przez Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Kunicach od blisko 20 lat. Co roku kulturyści z całej Polski rywalizują w różnych kategoriach o Puchar Wójta Gminy Kunice. Herkules jest jedyną tego typu imprezą organizowaną w regionie

Majówka Kunicka - Kunicka Majówka jest coroczną imprezą organizowaną na zakończenie okresu majówkowego w Gminie Kunice. W wydarzeniu chętnie biorą udział całe rodziny, dobrze bawiąc się w różnych konkursach i zabawach. Gminny Ośrodek Kultury i Sportu zapewnia wyjątkowe atrakcje takie jak dmuchańce, zjeżdżalnie, kule wodne i wiele innych niespodzianek, zarówno dla młodszej jak i starszej widowni.

Festiwal Szanty w Kunicach - ma ponad 25-letnie tradycje, dzięki czemu jest jedną z najbardziej cenionych imprez tego typu w kraju. Na scenie w Kunicach co roku występują najlepsi reprezentanci muzyki żeglarskiej z całej Polski. Każdego roku festiwal przyciąga szanto maniaków z każdego zakątka kraju

Kunicki Bieg Reggae - jest imprezą sportową zrealizowaną po raz pierwszy w 2015 roku. Organizacja imprezy ma na celu popularyzację sportu jakim jest bieganie wśród mieszkańców całego Dolnego Śląska.

Festiwal Reggae nad Jeziorem Kunickim jest niesamowicie klimatyczną imprezą, co rok do Kunic Gminny Ośrodek Kultury i Sportu zaprasza najbardziej znane polskie grupy grające muzykę reggae.

2.7. GMINA GROMADKA

2.7.1. Charakterystyka Gminy Gromadka

Gmina Gromadka jest położona w północno-wschodniej części powiatu bolesławieckiego na obszarze regionu makroregionu Niziny Śląsko-Łużyckiej. Gminę Gromadka tworzy jedenaście sołectw, które zamieszkuje blisko 6 tys. osób. Obszar gminy jest w 70% zalesiony, co stanowi potencjalny czynnik rozwoju turystyki. Gmina Gromadka położona jest na obszarze Równiny Szprotawskiej, Wysoczyzny Lubińskiej, Borów Dolnośląskich oraz Równiny Legnickiej. W krajobrazie gminy dominują równiny oraz płaskowyże z łagodnymi wzniesieniami sięgającymi 250 m.n.p.m. Prawdziwym bogactwem gminy są lasy, które zajmują blisko 60% powierzchni gminy. W strukturze leśnej dominują bory sosnowe, uzupełniane skupiskami buczyny oraz grądu. Znaczną część leśnego obszaru gminy zajmują tereny Przemkowskiego Parku Krajobrazowego z jednym z największych w Polsce obszarów wrzosowisk. W strukturze leśnej dominują bory sosnowe uzupełniane skupiskami buczyny oraz grądu. Ozdobą lasów jest kilkadziesiąt drzew uznanych za pomniki przyrody objęte ochroną prawną. Jednym z okazów, który jest godnym polecenia to 350-letni Dąb Ewy usytuowany na obszarze wsi Modła. Obszary i tereny prawnie chronione w Gminie Gromadka.

2.7.2. Rezerwat Przyrody:

- Torfowisko Borówki - Rezerwat florystyczno- torfowiskowy utworzony w 1994 roku. To teren o stałym i bardzo dużym uwilgotnieniu porośnięty przez zbiorowiska roślinne, których obumarłe szczątki ulegają przekształceniu w torf sedymentujący na dnie zbiornika. Torfowisko bagienne otoczone jest borem bagiennym, w którym można spotkać unikatowe gatunki roślin. przez rezerwat przebiegają szlaki rowerowe i turystyczne, które umożliwiają eksplorację całego Przemkowskiego Parku Krajobrazowego
- Buczyna Piotrowicka - Rezerwat florystyczny utworzony w 2002 roku. Celem ochrony są stare, zbliżone do naturalnych, lasy bukowe zaliczane do żyznych buczyn sudeckich, w formie podgórskiej oraz na siedliskach uboższych - kwaśna buczyna niżowa

2.7.3. Zabytki gminy

Na terenie gminy można znaleźć wiele kościołów, pomników, ruin, szczególną uwagę należy zwrócić na:

- Kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej - Gromadka
- Pomnik bohaterów wojny 1914-1918 - Gromadka
- Pomnik z czasów PRL – Gromadka
- Kościół św. Trójcy z XVIII – Krzyżowa
- Kościół parafialny p.w. Matki Bożej Różańcowej
- Mauzoleum rodu Rittberg - wykonane jest z piaskowca, najpiękniejszy a jednocześnie największy tego typu obiekt w okolicach Bolesławca. -Modła
- Młyn w Modłej

- Kościół parafialny p.w. św. Piotra i Pawła – Osła
- Dom pastora - Osła
- Kościół filialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP - Osła
- Kościół filialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP – Wierzbowa

2.7.4 Geocaching – turystyka z GPS

Na terenie Gminy Gromadka od kilku lat rozwijany jest geocaching tj. turystyka z GPSem. W terenie, przy ciekawych miejscach krajobrazowych, przyrodniczych czy historycznych, ukrywane są pojemniki zawierające logbook oraz nazwę miejsca. Współrzędne GPS wraz z opisem tego miejsca wprowadzane są do międzynarodowego serwisu www.geocaching.com. „Zabawa” polega na znalezieniu pojemnika w terenie i odnotowanie tego wpisu w logbooku oraz na serwisie www. Geocaching popularny jest na całym świecie i tą formę zabawy – turystyki uprawia już kilka milionów osób. W Polsce od kilku lat staje się to coraz bardziej popularne. W całym kraju znajduje się ponad 30 tys. takich skrytek a na Dolnym Śląsku ok 6 tys.(stan na V 2016). Na terenie gminy Gromadka znajduje się 56 skrytek, na których odnotowano 1222 znalezień.

Poza pojedynczymi skrytkami przy atrakcyjnych miejscach przebiega również:
- Power Trail: Wrzosowa GeoTrasa Rowerowa

2.7.5 Imprezy cykliczne

"Dni Gromadki" - Święto Gminy Gromadka - pełna atrakcji impreza, na której mieszkańcy mogą miło spędzić czas. Trzydniowy program artystyczny wypełniają imprezy kulturalne, sportowe, muzyczne, artystyczne oraz rozrywkowe.

"Dożynki Gminne" są imprezą cykliczną i mają charakter przechodni, organizowane są, co roku w innej miejscowości gminy Gromadka. Nad przebiegiem święta plonów czuwają zgodnie wszystkie organizacje: Gminny Ośrodek Kultury i Sportu, Wójt Gminy, Radni Gminy, Ochotnicze Straże Pożarne, Sołtysi, Rady Sołeckie.

"Święto Wrzосу" to impreza plenerowa organizowana w Borówkach, która ma na celu promocję walorów przyrodniczo - krajobrazowych Wrzosowej Krainy. Co roku atrakcją tej imprezy jest rajd rowerowy "Gromadka Tour", wrzosowy rajd pieszy po Wrzosowej Krainie pn. "Wędruj z Luckiem - tędy i owędy, gdzie wilk i cietrzew chadza". Co roku również odbywa się kiermasz lokalnych produktów spożywczych i rękodzieła oraz występy artystyczne przeróżnych wykonawców.

"Wigilia Wielu Kultur" - Różnorodność kultur narodowych i etnicznych najlepiej prezentują się na wspólnych spotkaniach integracyjnych, dlatego organizujemy tą imprezę. Pogłębia ona znajomość lokalnych zwyczajów i tradycji kultywowanych przez przybyłą ludność.

"Dzień Dziecka" to najradośniejsze, najszczerzej - po dziecinnemu - roześmiane, rozkrzyczane święto ze wszystkich. Cały dorosły świat dokłada starań, aby było to

niezapomniane święto dla tysięcy najmłodszych i trochę starszych dzieci, prześcigając się w pomysłach, jak je uatrakcyjnić. Także u nas nie brakuje w tym dniu atrakcji. Każde dziecko może znaleźć coś dla siebie biorąc czynny udział w przygotowanych grach i zabawach.

"Wieczory Czterech Kultur" - głównym celem wspólnych spotkań jest podtrzymywanie kultury oraz tradycji polskiej, bałkańskiej, kresowej i ukraińskiej. Idea kultywowania tradycji i obyczajów wielokulturowej społeczności mieszkańców gminy Gromadka jest bardzo ważnym i atrakcyjnym wydarzeniem w naszej gminie.

"Finał WOŚP" w GOKiS odbywa się od kilku lat. Mieszkańcy oraz młodzież z Zespołu Szkół w Gromadce są bardzo zaangażowani w przygotowywanie sztabu. Natomiast zespoły folklorystyczne z gminy Gromadka biorą w nim czynny udział. Nad częścią artystyczną czuwa wykwalifikowana kadra GOKiS. Nie brakuje w tym dniu atrakcji (koncerty, przedstawienia teatralne, loterie fantowe itp.).

2.8. GMINA BOLESŁAWIEC

2.8.1. Charakterystyka Gminy Bolesławiec

Gmina wiejska Bolesławiec położona jest w północno - zachodniej części województwa dolnośląskiego wzdłuż osi doliny rzeki Bóbr - lewego dopływu Odry. Północne tereny gminy, usytuowane w rozwidleniu Bobru i Kwisy, stanowią południowy skrawek Borów Dolnośląskich. Wysokość terenów waha się w granicach 180 - 220 m n.p.m. Gmina Bolesławiec otacza ze wszystkich stron miasto Bolesławiec (stanowiące oddzielną jednostkę administracyjną). Gminę Bolesławiec tworzy 29 sołectw, zróżnicowanych pod względem zajmowanego obszaru oraz liczby mieszkańców:

1. na północy: Kozłów, Stara Oleszna, Trzebień Mały, Trzebień, Parkoszków, Golnice, Dąbrowa Bolesławiecka, Krępica, Łąka, Chościszowice,
2. na zachodzie: Bolesławice, Dobra, Brzeźnik, Mierzwin,
3. na wschodzie: Lipiany, Nowa Wieś, Kraśnik Dolny, Kraśnik Górny, Kruszyn, Łaziska,
4. na południu: Ocice, Nowa, Kraszowice, Otok, Bożejowice-Rakowice, Nowe Jaroszwice, Stare Jaroszwice, Suszki, Żeliszów.

2.8.2. Zabytki

Na terenie Gminy Bolesławiec występują 34 obiekty ujęte w rejestrze zabytków oraz 965 obiektów objętych wpisem do Gminnej Ewidencji Zabytków. Na szczególną uwagę zasługują:

- park pałacowy z II poł. XIX w. - Dąbrowa Bolesławiecka
- zespół kościoła fil pw. św. Jadwigi, XVI-XIX - Kraszowice
- zespół kościoła pw. Najświętszego Zbawiciela, XV -XIX - Kraśnik Dolny
- zespół dworski XVII, XVIII-XX - Kraśnik Górny
- kościół par. p.w. Narodzenia NMP, k. XV-XIX – Ocice
- park pałacowy – Rakowice
- kościół fil. pw. Niepokalanego Poczęcia NM - Stare Jaroszwice
- kościół par. p.w. św. Jana Nepomucena, poł. XIV - Żeliszów

2.8.3. Szlaki Turystyczne

W granicach gminy Bolesławiec znajdują się cztery ciągi krajowych szlaków turystycznych oznakowane kolorami: żółtym, zielonym, niebieskim, czerwonym oraz międzynarodowy szlak pielgrzymkowy - Droga św. Jakuba.

1. Szlak żółty

- szlak im. L. Piłkowskiego wokół Bolesławca - odcinek północny. Jest to szlak o typowo nizinnym charakterze. Wiedzie niemal wyłącznie przez pola i wioski. Stosunkowo długie odcinki asfaltowymi drogami czynią potencjalną wędrowkę nieco

uciążliwą. Atrakcyjny krajobrazowo jest początkowy odcinek drogi wiodący doliną Bobru wzdłuż zwirowni. Po drodze szlak mija drzewa pomnikowe i liczne zabytki architektury. Dalej szlak prowadzi w kierunku Tomaszowa Bolesławieckiego, gdzie kończy się jego część nizinna, a zaczyna część podgórska (południowa),

- szlak im. L. Piłkowskiego wokół Bolesławca - odcinek południowy. Szlak o charakterze podgórskim. Prowadzi przez tereny o zróżnicowanym krajobrazie (dolina rzeczna, obszary sedymentacji fluwioglacjalnej, równina denudacyjna na skałach litych). Po drodze liczne drzewa pomnikowe, walory kulturowe (cmentarz wojenny, zabytki architektury, stara elektrownia wodna na Kraszowicach), a także miejsca widokowe. Większość trasy poprowadzona drogami szutrowymi i gruntowymi, dogodnymi dla turystyki pieszej i rowerowej. Dalej szlak wiedzie przez Wartę Bolesławiecką do Tomaszowa Bolesławieckiego, gdzie rozpoczyna się jego część nizinna;

2. Szlak zielony:

- Szlak Bolesławiec - Lwówek Śląski - jest to szlak podgórski. Początkowy odcinek prowadzi drogami leśnymi i polnymi, od Kraszowic zaś asfaltem. Trasa silnie urzeźbiona, prowadzi przez równinę denudacyjną pociętą głębokimi dolinkami. Od Kraszowic po terasach Bobru. Na trasie kilka drzew pomnikowych i zabytków architektury. Przed Kraszowicami wyróżniający się punkt widokowy,
- Szlak Bolesławiec - Modła - szlak nizinny. Wiedzie głównie przez pola i łąki nieutwardzonymi drogami. W obrębie gminy przy szlaku brak istotnych walorów przyrodniczych czy kulturowych;

3. Szlak niebieski:

- szlak „Puszczański” Zebrzydowa - Bolesławiec - szlak nizinny. Wiedzie głównie przez rozległe kompleksy leśne, choć w gminie Bolesławiec znaczna część trasy prowadzi przez łąki. Długość całego szlaku wynosi 34 km, z czego 16 przypada na gminę Osiecznica, 5 km na gminę Bolesławiec. Szlak jest atrakcyjny turystycznie, na co wpływają liczne walory przyrodnicze i kulturowe. Szlak wiedzie niemal całkowicie przez drogi polne oraz leśne,
- Szlak Bolesławiec - Grodziec - szlak podgórski, wiodący głównie przez tereny rolnicze. Jedynie koło Pokutujących Skałek prowadzi kilkaset metrów skrajem lasu. Największą atrakcją przyrodniczą są „Pokutujące Skałki” stanowiące wychodnie piaskowców na wyrobisku dawnego kamieniołomu. Dalszy odcinek wiedzie przez Wartowice na Grodziec;

- 4. **Szlak czerwony** - szlak II Armii Wojska Polskiego. Prowadzi on wzdłuż trasy przemarszu II Armii Wojska Polskiego przez Dolny Śląsk w 1945 r. od Oleśnicy po Zgorzelec;

- 5. **Dolnośląska Droga św. Jakuba** - stanowiąca fragment europejskiej sieci szlaków pielgrzymkowych prowadzących do grobu św. Jakuba w Santiago de Compostela w Hiszpanii. Odcinek odtworzonej drogi o długości ok. 160 km został otwarty 24 lipca 2005 r. prowadząc z kolegiaty w Głogowie, przez sanktuarium św. Jakuba Apostoła w Jakubowie do granicy polsko-niemieckiej w Zgorzelcu - Görlitz, gdzie przez Most Staromiejski łączy się z Ekumeniczną Drogą Pątniczą, przebiegającą przez Saksonię i Turynię. Na terenie gminy Bolesławiec przebiega z kierunku Tomaszowa

Bolesławieckiego - przez Kruszyn - miasto Bolesławiec -Mierzwin -dalej w kierunku Zabłocia i Nowogrodźca.

2.8.4 Geocaching – turystyka z GPS

Na terenie Gminy Bolesławiec od kilku lat rozwijany jest geocaching tj. turystyka z GPSem. W terenie, przy ciekawych miejscach krajobrazowych, przyrodniczych czy historycznych, ukrywane są pojemniki zawierające logbook oraz nazwę miejsca. Współrzędne GPS wraz z opisem tego miejsca wprowadzane są do międzynarodowego serwisu www.geocaching.com. „Zabawa” polega na znalezieniu pojemnika w terenie i odnotowanie tego wpisu w logbooku oraz na serwisie www. Geocaching popularny jest na całym świecie i tą formę zabawy – turystyki uprawia już kilka milionów osób. W Polsce od kilku lat staje się to coraz bardziej popularne. W całym kraju znajduje się ponad 30 tys. takich skrytek a na Dolnym Śląsku ok 6 tys.(stan na V 2016). Na terenie Gminy Bolesławiec znajduje się 18 skrytki, na których odnotowano 669 znalezień.

2.8.5 Imprezy cykliczne

Gminny Ośrodek Kultury i Sportu organizuje corocznie imprezy kulturalne o zasięgu lokalnym, powiatowym, a także ogólnopolskim. Imprezy są w większości otwarte dla wszystkich chętnych uczestników.

- Wieczór Tradycji Bożonarodzeniowych w Łaziskach
- Konkurs plastyczny, fotografii cyfrowej , muzyczny
- Festyny okolicznościowe – Święto Pierogów w Dąbrowie, Festyn Kwiatowy w Łaziskach, Biegi Przełajowe
- Koncert – Na Ludową Nutę
- Festa Bałkańska
- Festyn Świętojański

2.9. GMINA MIŁKOWICE

2.9.1. Charakterystyka Gminy Miłkowice

Gmina Miłkowice położona jest na Równinie Legnickiej, w środkowej części województwa dolnośląskiego, w południowo zachodniej części Polski, między Legnicą i Chojnowem. Gmina Miłkowice jest gminą wiejską, wchodzącą w skład powiatu legnickiego. Powierzchnia gminy wynosi 86,4 km², składa się na nią 16 miejscowości: Bobrów, Dobrzejów, Głuchowice, Goślinów, Gniewomirowice, Grzymalin, Jakuszów, Jezierzany, Kochlice, Lipce, Miłkowice, Pątnówek, Rzeszotary, Siedliska, Studnica i Ulesie. Główna rzeka gminy jest Czarna Woda, która jest ciekim III rzędu, lewobrzeżnym dopływem Kaczawy. Długość jej wynosi 48,0 km, uchodzi do Kaczawy w km 22,2. jej biegu. Czarna Woda i jej dopływ Brochotka zbierają wody z wielu bezimiennych cieków wodnych gminy. Brochotka charakteryzuje się niewielkimi przepływami, nie ma wpływu na kształtowanie się wodostanów Czarnej Wody. Rzeka Skora jest ciekim IV rzędu, prawobrzeżnym dopływem Czarnej Wody. Powierzchnia jej dorzecza wynosi 278,1 km², a całkowita długość rzeki 48,6 km. źródła jej znajdują się na południe od Proboszczowa w Górach Kaczawskich.

2.9.2. Zabytki Gminy Miłkowice

Na terenie gminy Miłkowice znajduje się kilkanaście obiektów zabytkowych. Najbardziej znane obiekty to:

- Ruiny wczesnośredniowiecznego grodziszcza w Dobrzejowie
- Dziesięć kamiennych krzyży pokutnych zlokalizowanych przy drodze Miłkowice-Legnica. Krzyże pochodzą ze średniowiecza, a wystawiane zostały przez skruszonych winowajców w miejscach popełnienia zbrodni.
- Pałace: w Jakuszowie, Lipcach i Pątnówku.
- Dworzec kolejowy w Miłkowicach.
- Kolumna łez piaskowcowy. Obelisk znajduje się w Ulesiu, przy wjeździe do wsi od strony Lipiec. Monument został wystawiony przez legnicko-brzeskiego księcia Jerzego III w 1664 roku.
- Gotycki kościół z 1500 r w Ulesiu początkowo pod wezwaniem św. Mikołaja, a obecnie Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny.

Wśród walorów turystycznych, obok zabytków, można zaliczyć istniejące na terenie gminy stawy i jeziora o łącznej powierzchni 140 ha. W gminie Miłkowice jest 951 ha lasów.

2.9.3. Szlaki Turystyczne

Przez Miłkowice przebiega żółty szlak PTTK – "Szlak Dookoła Legnicy":

- Szlak Dookoła Legnicy – odcinek II Raszków – Kochlice – Głuchowice – Grzymalin – **Miłkowice** – Jakuszów – Jezierzany (12 km)

2.9.4 Geocaching – turystyka z GPS

Na terenie Gminy Miłkowice od kilku lat rozwijany jest geocaching tj. turystyka z GPSem. W terenie, przy ciekawych miejscach krajobrazowych, przyrodniczych czy historycznych, ukrywane są pojemniki zawierające logbook oraz nazwę miejsca. Współrzędne GPS wraz z opisem tego miejsca wprowadzane są do międzynarodowego serwisu www.geocaching.com. „Zabawa” polega na znalezieniu pojemnika w terenie i odnotowanie tego wpisu w logbooku oraz na serwisie www. Geocaching popularny jest na całym świecie i tą formę zabawy – turystyki uprawia już kilka milionów osób. W Polsce od kilku lat staje się to coraz bardziej popularne. W całym kraju znajduje się ponad 30 tys takich skrytek a na Dolnym Śląsku ok 6 tys.(stan na V 2016). Na terenie gminy Miłkowice znajduje się 114 skrytki, na których odnotowano 3287 znalezień.

Poza pojedynczymi skrytkami przy atrakcyjnych miejscach przebiega również:
- Power Trail: Turystyczna Obwodnica Legnicy.

2.9.5. Imprezy cykliczne

- **Dzień kolejarza** - W ramach cyklicznych spotkań z emerytowanymi kolejarzami i ich sympatykami Gminny Ośrodek Kultury i Sportu oraz Stowarzyszenie Kolejarz organizują zabawy z okazji Dnia Kolejarza.
- **Dzień dziecka**
- **Piknik Siatkarski**
- **Karaoke z potańcówką**
- **Ogólnopolski bieg przełajowy „Kolej na Bieg”**

ROZDZIAŁ III

INTENSYWNOŚĆ RUCHU TURYSTYCZNEGO OBSZARU LGD „WRZOSOWA KRAINA”

Oferta turystyczna obszaru na koniec roku 2014 obejmowała 85 placówek oferujących usługi gastronomiczne, wg danych przekazanych przez urzędy gmin.

W analizie zjawisk turystycznych zastosujemy specyficzny miernik intensywności ruchu turystycznego, wyrażający liczbę turystów korzystających z noclegów przypadającą na 1000 mieszkańców, zwany wskaźnikiem Schneidera.

Dostępne dane w GUS wskazują, iż w roku 2013 wg wskaźnika Schneidera współczynnik wynosił 25,37, co daje ponad 17% wzrost wartości w porównaniu z rokiem 2009, gdzie współczynnik ten wynosił 21,64. Mieszkańcy dostrzegają zapotrzebowanie na dalszy rozwój infrastruktury turystycznej obszaru. W pełni zintegrowana oferta pobytowa na obszarze, z uwzględnieniem dobrze rozwiniętej bazy noclegowo – gastronomicznej, z pewnością wpłynęłaby korzystnie na zwiększenie ruchu turystycznego.

Przyjrzyjmy się teraz statystycznym zmianom, jakie zaszły w tym zakresie:

Liczba udzielonych noclegów			
Gmina	2009	2014	Zmiana
Chocianów	6206	4660	-1546
Przemków	9135	13845	4710
Kunice	2936	2812	-124
Miłkowice	707	722	15
Lubin	12279	12518	239
Bolesławiec	765	6612	5847
Gromadka	0	0	0
Chojnów	9946	6519	-3427
m. Chojnów	0	0	0
Suma:	41974	47688	5714

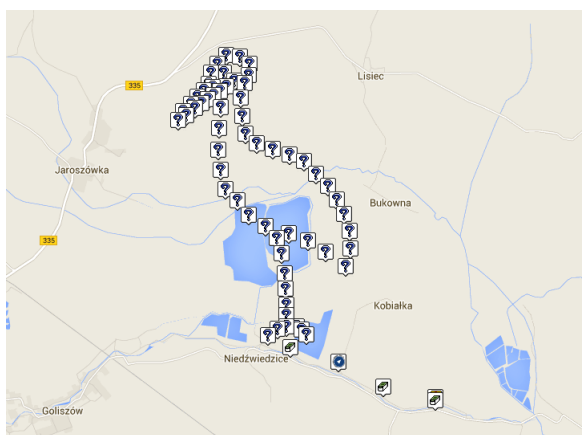
Tabela 2 Liczba osób korzystających z noclegów

Należy pamiętać, że dane z GUS dotyczą tylko określonych kategorii miejsc noclegowych. Nie obejmują choćby danych z gospodarstw agroturystycznych. Pomimo tego można na ich podstawie wyciągnąć ostrożne wnioski. Generalnie widać, że zarówno liczba osób korzystających z noclegów, jak i liczba udzielonych noclegów wzrosły. Z powyższych danych wynika również, że najwięcej osób korzystających z noclegów przebywa w Lubinie, gdyż największa liczba udzielonych noclegów została w Gminie Przemków.

W ramach oferty turystycznej Geocaching na terenie gmin Wrzosowa Kraina odnotowano w maju 2016 roku 523 skrytek tj. 9,3 % skrytek z Dolnego Śląska i 1,7 % skrytek z całej Polski.

Według zapisów z portalu geocaching.pl odnotowano na wszystkich skrytkach ponad 16 tys. znalezień. Najwięcej w Gminie Lubin – 5654 znalezienia, Gminie Chojnów – 3400 znalezienia oraz Gminie Miłkowice – 3287 znalezienia i Gmina Gromadka – 1222 znalezienia. Tak duża liczba znalezień spowodowana jest przygotowaniem w terenie specjalnych ofert geocachingowych w postaci serii różnorodnych skrytek prezentujących wybrane zasoby naszego regionu np. bociany na stawach i łąkach w gminie Niedźwiedzice lub wrzosowiska i wydmy w Borach Dolnośląskich, tj. Geocachingowa Obwodnica Lubina (58 skrytek) , Turystyczna Obwodnica Legnicy (72 skrytki) , Wrzosowa GeoTrasa Rowerowa (41 skrytek) oraz serii skrytek w postaci geoartu – Bociani Szlak (65 skrytek).

Projekt lokalny – GeoArt: Bociani Szlak

Liczba znalezień geoskrytek z systemu Geocaching.com wg. Geocaching.pl stan na V 2016		
Gmina	Liczba skrytek	Łączna ilość znalezień
Chocianów	36	831
Przemków	31	623
Kunice	30	950
Miłkowice	114	3287
Lubin	144	5654
Bolesławiec	18	669
Gromadka	56	1222
Chojnów	118	3400
m. Chojnów	12	459
Suma:	523	16264

ROZDZIAŁ IV

ANALIZA SWOT OBSZARU TURYSTYCZNEGO LGD

Mocne strony	Słabe strony
1) Położenie na terenie Borów Dolnośląskich, duże bogactwo lasów i stawów 2) Cieki i zbiorniki wodne – atrakcje krajobrazowe, o walorach rekreacyjnych 3) Czyste powietrze w znacznej części regionu 4) Duża powierzchnia obszarów, gdzie chroniona jest przyroda i krajobraz (Przemkowski Park Krajobrazowy, Obszar natura 2000, rezerваты przyrody) 5) Mozaika krajobrazowa – lasy, łąki, bagna, torfowiska, wydmy , wrzosowiska, stawy 6) Wyjątkowa Fauna i flora 7) Ciekawa architektura niektórych miejscowości 8) Spora liczba ciekawych obiektów zabytkowych 9) Przejęcie torowiska PKP i utworzenie szlaków turystycznych 10) Różnorodne imprezy i eventy prezentujące dziedzictwo tego regionu (np. Święto Miodu i Wina, Dzień Jagody itp.) 11) Znane w regionie Ekomuzea Wrzosowej Krainy i Wioski tematyczne 12) Rozwinięty system questów i skrytek geocachingowych na terenie LGD	1) Nie w pełni rozwinięta sieć ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, kajakowych oraz konnych na obszarze 2) Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna na obszarach wiejskich. 3) Słabo rozwinięta całościowa, regionalna oferta turystyczna 4) Niska rozpoznawalność oferty obszaru i marki „ Wrzosowej Krainy” 5) Brak punktów informacji – turystycznej 6) Niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców obszaru 7) Niski poziom wiedzy mieszkańców o walorach i dziedzictwie obszaru 8) Niezadawalająca estetyka większości wsi
Szanse	Zagrożenie
1) Współpraca z partnerami i innych obszarów i krajów 2) Wzrost zainteresowania turystyką weekendową oraz aktywną realizowaną na obszarach cennych przyrodniczo 3) Droga św. Jakuba przebiega przez obszar Wrzosowej Krainy 4) Budowa drogi S3, która w części przebiegać będzie przez obszar LGD 5) Współpraca gmin z obszarem LGD – przejęcie torowisk PKP i utworzenie szlaków turystycznych.	1) Degradacja walorów przyrodniczych spowodowana dużym stężeniem smogu poprzez rozpoczęcie planowania eksploatacji węgla brunatnego. 2) Duża konkurencja ze strony obszarów o większych tradycjach w rozwoju oferty turystycznej 3) Brak środków na ochronę środowiska 4) Dewastacje środowiska przez społeczność lokalną 5) W części gmin zauważalne jest niskie i niezadawalające natężenie ruchu turystycznego, które ma tendencją

	spadkową. 6) Choroba otyłości wśród dzieci i młodzieży spowodowana zmianą nawyków żywieniowych a przede wszystkim zmniejszoną aktywnością fizyczną.
--	---

Zapisy analizy SWOT są wynikiem przeprowadzonych konsultacji społecznych, a w szczególności spotkań informacyjnych realizowanych w ramach „wsparcia przygotowawczego” na terenie każdej z gmin wchodzących w skład LGD. Przekazane wnioski zostały uwzględnione w ostatecznym kształcie analizy SWOT. Zapisy te zostały również porównane z analizą stworzoną na potrzeby poprzedniej LSR oraz z dokumentami strategicznymi na poziomie lokalnym i regionalnym. Analiza ta wykazała wysoką zgodność założeń LSR z wziętymi pod uwagę dokumentami.

Analiza mocnych i słabych stron

Analizując zapisy dotyczą sfery przyrodniczo – kulturowej wyciągnąć można następujące wnioski:

- ✓ Dużym atutem obszaru jest jego położenie oraz występujące na nim zasoby przyrodnicze, flora i fauna, w tym charakterystyczne wrzosowiska oraz obszary Natura 2000.
- ✓ Obszar może się pochwalić dobrymi warunkami do rozwoju rekreacji i turystyki aktywnej, w tym rowerowej, pieszej, kajakowej, konnej dla mieszkańców pobliskich ośrodków miejskich – Lubina, Legnicy czy Polkowic. (obszar po byłych torowiskach PKP)
- ✓ Analizując słabe strony widać, że na obszarze ciągle istnieje konieczność rozwoju atrakcyjnej i spójnej oferty szlaków turystycznych, dalszy rozwój infrastruktury turystycznej oraz w szczególności rozwój bazy noclegowej i gastronomicznej i szlaków rowerowych, pieszych, rolkowych i konnych.
- ✓ Należy również zwrócić uwagę na słabe wypromowanie już istniejącej oferty turystycznej i „marki” „Wrzosowa Kraina”.
- ✓ Słabą stroną mieszkańców obszaru jest również niska świadomość ekologiczna oraz niska znajomość obszaru i jego dziedzictwa historyczno – kulturowego. Należy podjąć działania edukacyjne związane ze zmianą tej sytuacji.

Analizując zapisy dotyczą szans i zagrożeń wyciągnąć można następujące wnioski:

- ✓ Szanse obszaru związane są z rozwojem oferty turystycznej i rekreacyjnej oraz wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru do wzbogacenia oferty dla turystów. W postaci choćby dalszego rozwoju marki „Wrzosowej Krainy”.
- ✓ Ważnym zagrożeniem jest konkurencja turystyczna innych obszarów oraz zanikanie walorów przyrodniczych, kulturowych oraz historycznych, związane choćby z planami otwarcia kopalni odkrywkowej węgla brunatnego.
- ✓ Powszechnym zagrożeniem jest zanieczyszczenie środowiska spowodowane przez wysokie stężenie smogu poprzez planowanie eksploatacji węgla brunatnego
- ✓ Narastająca otyłość wśród dzieci i młodzieży staje się ogromnym zagrożeniem dla zdrowia, spowodowana jest małą aktywnością fizyczną i złymi nawykami żywieniowymi, dlatego tak ważne jest promowanie aktywności fizycznej i turystykę aktywną.

ROZDZIAŁ V

MISJA, WIZJA I CELE ROZWOJU TURYSTYKI OBSZARU LGD „WRZOSOWA KRAINA”

5.1. Misja rozwoju turystyki LGD „Wrzosowa Kraina”

Misją obszaru LGD „Wrzosowa Kraina” są wszechstronne działania na rzecz zrównoważonego rozwoju regionu poprzez rozwój turystyki, wykorzystując w pełni swoje walory i zasoby dla rozwoju różnych form turystyki w tym segmentów turystyki aktywnej. Działania tworzone dla dobra lokalnej społeczności i przebywających w niej gości.

5.2. Wizja rozwoju turystyki LGD „Wrzosowa Kraina”

Wizją rozwoju turystyki LGD „Wrzosowej Krainy” jest obraz jej przyszłego stanu do którego będziemy dążyć, uwzględniając dobro środowiska przyrodniczego i potrzeby mieszkańców. Wszystkie działania podejmowane na rzecz jej urzeczywistnienia nie mogą zagrażać ani degradować środowiska.

WIZJA:

„Wrzosowa Kraina to region przyjazny dla społeczności lokalnej i przebywających tu turystów, o wyrazistym wizerunku, wyróżniającym się nowoczesną i otwartą gospodarką turystyczną, skutecznie chroniący środowisko naturalne i dziedzictwo kulturowe oraz wykorzystujący te walory dla rozwoju turystyki zrównoważonej, która spełnia oczekiwania społeczności lokalnej”.

5.3. Cele Rozwoju Turystyki Obszaru LGD „Wrzosowa Kraina”

CEL GŁÓWNY	
1. Rozwój turystyki LGD „Wrzosowa Kraina”	
CEL SZCZEGÓŁOWY	PRIORYTETY
1. Uzupełnienie i tworzenie na terenie LGD szlaków turystycznych, pieszych, rowerowych, rolkowych, kajakowych, konnych na obszarze byłych torowiskach PKP.	1. Stworzenie turystyki tematycznej na terenie byłych torowisk PKP – stworzenie tras rowerowych, pieszych, rolkowych, konnych dla mieszkańców i turystów zainteresowanych aktywnym wypoczynkiem. 2. Stworzenie atrakcyjnej i konkurencyjnej oferty turystycznej - Rozwój infrastruktury turystycznej, w tym ścieżek rowerowych na terenie gmin LGD „Wrzosowa Kraina”. 3. Powstanie informacji turystycznej. 4. Rozbudowa systemu questów – gier terenowych w ciekawych miejscach 5. Rozwój i promocja geocachingu – turystyki z GPS’em poprzez organizowanie spotkań/szkoleń informacyjnych, zakładanie nowych skrytek, bieżące serwisowanie istniejących skrytek

	6. Uzupełnienie infrastruktury turystycznej przy istniejących szlakach i ścieżkach dydaktycznych (tablice informacyjno-edukacyjne, tabliczki kierunkowe, miejsca postojowe itp.)
2. Rozwój bazy turystycznej m.in. agroturystycznej, noclegowej i gastronomicznej pod marką „Wrzosowej Krainy”	1. Rozbudowa bazy branży okołoturystycznej (jadalnie, miejsca noclegowe, sale szkoleniowe, wiaty, itp.) 2. Wyszukanie kadry przewodników. 3. Stworzenie wypożyczalni m.in. rowerów, rolek, kajaków, akcesoria jeździeckiej.
3. Utworzenie warunków do uprawiania aktywnej turystyki i popularyzacja turystyki.	1. Ochrona przyrody i krajobrazu w tym obszary sieci Natura 2000, podczas udostępniania dla mieszkańców i turystów działań informacyjnych. 2. Turystyczne oznakowanie szlaków i ścieżek dydaktycznych. 3. Promocja gmin na terenie LGD „Wrzosowa Kraina”. Stworzenie systemu wszechstronnej promocji turystycznej gmin, poprzez przygotowanie i wykonanie plakatów i tablic informacyjnych, oraz zakup materiałów promocyjnych typu przewodniki „aktywnie po obszarze LGD”. 4. Rozwój i promocja lokalnych produktów turystycznych. 5. Oznakowanie , zabezpieczenie i udostępnienie dla turystów lokalnych zabytków i innych ciekawych miejsc. 6. Wykorzystanie regionalnych potencjałów i zasobów do tworzenia specjalizacji turystycznych jako elementu nowoczesnej i konkurencyjnej gospodarki. 7. Wdrożenie programu promocji walorów turystycznych obszaru LGD za pomocą oznakowań w terenie oraz wydania serii materiałów informacyjno – krajoznawczych (mapa turystyczna i przewodniki tras rowerowych, rolkowych, konnych i kajakowych, aplikacji itp). 8. Udział podmiotów z branży okołoturystycznej w sieciach projektach, szlakach czy programach regionalnych i krajowych np. Nasze Kulinarne Dziedzictwo, Wioski z Pomysłem, Dolnośląski Szlak Ekomuzeów, Zagrody Edukacyjne, Ogólnopolska Sieć Wiosek Tematycznych itp. 9 . Promocja imprez i świąt lokalnych / gminnych. 10. Promocja i rozwój Ekomuzeów i Wiosek Tematycznych (udział w targach, wsparcie merytoryczne, promocja itp.). 11. Rejestracja produktów na Liście Produktów Tradycyjnych wraz z kampanią promocyjną i poprawieniu ich dostępności.

Na obszarze LGD „Wrzosowa Kraina” istnieją dobre warunki do uprawiania turystyki aktywnej, a w szczególności pieszej, rolkowej, rowerowej, konnej i kajakowej. Dla mieszkańców jak i turystów istotnym elementem będzie stworzenie i uzupełnienie sieci szlaków turystycznych. Dla miłośników turystyki aktywnej ważnym elementem byłoby stworzenie wypożyczalni rowerów, rolek, kajaków i niezbędne akcesoria jeździeckie obejmujący cały obszar LGD „ Wrzosowa Kraina”. Na trasie byłyby stworzone punkty gdzie

można będzie oddać lub wypożyczyć dany sprzęt. W punktach tych będą wydawane materiały informacyjno – krajoznawcze jak i mapy turystyczne, przewodniki. Posiadanie przez turystów tego typu materiałów będzie pomocne w poruszaniu się po terenie LGD „Wrzosowa Kraina”. Poprzez wspomniane wyżej działania zwiększy się ruch turystyczny a dodatkowo obszar LGD stanie się konkurencją i promocją całego obszaru. Przedsięwzięcia te będą miały charakter zintegrowany i w jego ramach realizowane będą zarówno operacje z zakresu tworzenia i utrzymania miejsc pracy oraz rozwoju lokalnej infrastruktury turystycznej.

ROZDZIAŁ VI

WDRAŻANIE I EWALUACJA STRATEGII

6.1. Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie Strategii

LGD oraz Samorządy Gmin z obszaru LGD „Wrzosowa Kraina” będą podejmować działania koordynujące przedsięwzięcia mające na celu współpracę podmiotów działających na rzecz rozwoju turystyki jak i promowanie dobrych wzorców.

Urzędy Gmin znajdujące się na terenie LGD „Wrzosowa Kraina” będą realizatorami w sprawach rozwoju turystyki.

Obszar LGD „Wrzosowa Kraina” ma szansę zostać interesującym i wartym odwiedzania obszarem o każdej porze roku, jednak wymaga to dużo pracy i zaangażowania ze strony władzy poszczególnych gmin. Ważne jest stworzenie dogodnych warunków pracy, będzie to pomocne podczas realizowania zadań. Otworzenie się gmin na społeczne inicjatywy będzie ogromną szansą na rozwój Naszego obszaru.

6.2. Źródła Finansowania

Finansowanie realizacji zadań wdrożeniowych będzie możliwe dzięki zaangażowaniu władz. Projekty i działania w sferze rozwoju turystyki mogą mieć wielorakie formy swojego finansowania. W zależności od charakteru inwestycji czy tzw. „projektów miękkich” gminy mogą występować o dofinansowanie w różnych wysokościach m.in. z następujących źródeł:

- środki ministerialne (w zależności od rodzaju działania – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Sportu i Turystyki, Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Zdrowia, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej),
- dotacje Samorządu Województwa Dolnośląskiego (np. wydziały właściwe ds. turystyki, sportu i kultury i promocji przy udziale NGO),
- środki dysponowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego 2014-2020,
- środki Polskiej Organizacji Turystycznej /przy udziale ROT i LOT/,
- środki sponsorów z wykorzystaniem przepisów o partnerstwie publiczno-prywatnym,
- środki z funduszy pomocowych, celowych, strukturalnych i innych udostępnianych przez Unię Europejską, w szczególności Rozwój Polski Zachodniej, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Program Operacyjny Kapitał Ludzki,
- własne środki gmin.

6.4. Monitoring

Celem monitoringu jest uzyskanie danych pozwalających odpowiedzieć na pytania dotyczących osiągania celów założonych w Strategii. Niezbędne jest opracowanie wskaźników, które stanowić będą podstawę do oceny realizacji celów i możliwość urzeczywistnienia wizji rozwoju strategii turystyki obszaru LGD „Wrzosowa Kraina”. Proces monitoringu polegać będzie na przyglądaniu się zmianom, jakie zajdą w wyniku realizacji celów poprzez podjęcie inicjatyw które są określone w kierunku działania.

Proces monitoringu będzie obejmował :

- Monitorowanie rzeczowej realizacji strategii rozwoju turystyki obszaru LGD „Wrzosowa Kraina”
- Monitorowanie zgromadzonych danych
- Ewentualna analiza zidentyfikowanych odchyleń i analizy przyczyn tych odchyleń
- Monitorowanie wydatkowania środków na poszczególne operacje
- Zaplanowanie ewentualnych zmian

6.5. Ewaluacja

To systematyczne badanie wartości albo cech konkretnego programu, planu, działania z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jego usprawnienia, rozwoju lub lepszego zrozumienia. Jednym z głównych celów ewaluacji jest ocena rzeczywistych lub spodziewanych efektów realizacji danej interwencji publicznej. Ewaluacja jest zatem próbą znalezienia odpowiedzi na pytanie, czy nasze działania przyniosły efekty (lub czy je przyniosą w przypadku ewaluacji ex-ante).

Kryteria ewaluacyjne, które będą stosowane w ewaluacji strategii rozwoju turystyki:

1. Trafność/adekwatność/odpowiedniość – stopień, w jakim przyjęte cele strategii odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym strategią rozwoju turystyki.
2. Efektywność/wydajność – ocena poziomu strategii, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych wyników i rezultatów, przy czym przez nakłady rozumie się zasoby finansowe, ludzkie i poświęcony czas.
3. Skuteczność – ocena stopnia, na ile cele strategii, zdefiniowane na etapie programowania, zostały osiągnięte.
4. Użyteczność – stopień zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnej w wyniku osiągnięcia rezultatów podejmowanych działań.

6.6. Wskaźniki

Cel główny: Rozwój turystyki LGD „Wrzosowa Kraina”			
Cel szczegółowy	Wskaźnik	Źródło informacji	Planowany efekt
1. Uzupełnienie i tworzenie na terenie LGD szlaków turystycznych, pieszych, rowerowych, rolkowych, kajakowych, konnych na obszarze	1.1. Ilość stworzonych tras rowerowych, pieszych, rolkowych, konnych dla mieszkańców i turystów zainteresowanych aktywnym wypoczynkiem. 1.2. Ilość stworzonej infrastruktury turystycznej, w tym ścieżek rowerowych na terenie gmin LGD „Wrzosowa Kraina”. 1.3. Liczba stworzonych baz informacji turystycznej.	1. Stowarzyszenie LGD „Wrzosowa Kraina”, Urząd Gminy	1.1. Zwiększenie ilości tras rowerowych, rolkowych, pieszych, konnych. 1.2. Zwiększenie ilości infrastruktury turystycznej. 1.3. Zwiększenie liczby baz informacji turystycznej. 1.4. Wzrost liczby questów. 1.5. Wzrost ilości skrytek

byłych torowiskach PKP.	1.4. Ilość stworzonych questów. 1.5. Liczba stworzonych skrytek geocachingowych. 1.6. Ilość uzupełnionej infrastruktury turystycznej		geocachingowych. 1.6. Wzrost liczby uzupełnionej infrastruktury turystycznej.
2. Rozwój bazy turystycznej m.in. agroturystycznej, noclegowej i gastronomicznej pod marką „Wrzosowej Krainy”.	2.1 Ilość rozbudowanej bazy branży okołoturystycznej (jadalnie, miejsca noclegowe, sale szkoleniowe, wiaty, itp.). 2.2. Ilość wyszkolonej kadry przewodników. 2.3. Liczba stworzonych wypożyczalni rowerów, rolek, kajaków, akcesoria jeździeckiej.	2. Stowarzyszenie LGD „Wrzosowa Kraina” , Urząd Gminy	2.1. Wzrost rozbudowanej branży okołoturystycznej. 2.2. Wzrost liczby przeszkolonej kadry przewodników. 2.3. Wzrost liczby stworzonych wypożyczalni.
3. Utworzenie warunków do uprawiania aktywnej turystyki i popularyzacji turystyki.	3.1. Liczba działań informacyjnych dla mieszkańców i turystów. 3.2. Ilość stworzonych i oznakowanych szlaków dydaktycznych. 3.3. Liczba przygotowanych, wykonanych plakatów i tablic informacyjnych oraz liczba zakupionych materiałów promocyjnych. 3.4. Liczba rozwiniętych lokalnych produktów turystycznych. 3.5. Liczba zabezpieczonych i oznakowanych zabytków. 3.6. Liczba stworzonych specjalizacji turystycznych. 3.7. Liczba wdrożonych programów promocyjnych poprzez wydanie materiałów informacyjno-krajoznawczych. 3.8. Liczba podmiotów biorących udział w projektach, szlakach, programach regionalnych i krajoznawczych. 3.9. Liczba zorganizowanych imprez i świąt lokalnych/gminnych.	3. Stowarzyszenie LGD „Wrzosowa Kraina” , Urząd Gminy	3.1. Wzrost liczby udostępnianych działań informacyjnych dotyczących ochrony przyrody i krajobrazu. 3.2. Wzrost liczby oznakowanych szlaków dydaktycznych. 3.3 Zwiększona promocja gmin na terenie LGD „Wrzosowa Kraina” poprzez przygotowane materiały promocyjne. 3.4. Wzrost liczby rozwiniętych produktów lokalnych. 3.5. Wzrost zabezpieczonych i oznakowanych zabytków. 3.6. Wzrost stworzonych specjalizacji turystycznych. 3.7. Wzrost wdrożonych programów promocyjnych. 3.8. Zwiększenie liczby podmiotów uczestniczących w projektach, szlakach,

	3.10. Liczba utworzonych Ekomuzeów i Wiosek Tematycznych (udział w targach, wsparcie merytoryczne, promocja itp.). 3.11. Liczba zarejestrowanych produktów na Liście Produktów Tradycyjnych.		programach regionalnych i krajoznawczych. 3.9. Wzrost zorganizowanych imprez świąt lokalnych/gminnych. 3.10. Wzrost liczby rozwiniętych Ekomuzeów i wiosek tematycznych. 3.11. Zwiększenie liczby zarejestrowanych produktów na liście produktów tradycyjnych.
--	--	--	---